

ИЗДАГАРСКИ КНИЖИЦИ.

ЧАСТЬ II.

1859.

МАІЯ

КНИЖКА ПЕРВА

ИСТОРИЧЕСКО НАЧЕРТАНИЕ ЗА ЛОМБАРДЫ-ТЫ. (*)

Ломарди-ти ся назвахъ исперво *Венили*, и подъ това имя ги находимъ назначены, кога въ началъ ся явихъ въ Сѣвернѣ-тѣ Европѣ. А понеже обычали да носятъ брады много дългы, отъ сепѣ ги за това назвали *Zangobardes*, сирѣчь *Дѣлобрады*, отъ рѣчи-ты » *lang* (*long*) коя-то значи *дѣло*, и *baert* (*barbe*) която ще каже *брада*.

---

[*] Тѣзи статіи, какъ-то и другѣ за Ванетійци или Венеціани-ты, ко-ѣ-то по-сетѣиъ ще приложимъ, съставихмы и помѣстихмы тука народно за да дадемъ на читателы-ты иѣкакво понатіе за оныя Италійскы страны въ кои-то и за кои-то наипаче става днесъ война между Австріѣ отъ самъ и Франціѣ и Сардиніѣ отъ вѣдь.

Наздрави не знаемъ отъ кой сѣвернѣи странѣ съ излѣзли Ломбарди-ти, но въ царство-то на Августа, тѣи бѣхъ си засѣли на лѣвѣи-тъ брѣгъ Елбы. Тамъ побѣдившеся отъ Римляны-ты, явивхъ ся пакъ на десныи-тъ брѣгъ тояже рѣкы, и соединившеся съ Арменіа, коѣ-то ся бѣше съ Римляны-ты за да упазн свободѣ-тъ на Германіи отлчнхъ ся съ храбрость-тъ си въ войнѣ-тъ кой-то онѣ поддърже противу Марободуи.

Люди военни и ловци, Ломбарди-ти не любихъ земледѣіе-то, и кога-то имахъ пуждѣ отъ храни, нападахъ на земѣ-тъ на съсѣды-ты си и плѣняхъ. Като че ты пѣщо нарочно подбѣдаше, какъ то и сичкы-ты сѣверны народы, тыи сямѣстяхъ и приближавахъ всекъ-то югъ, гдѣ-то ся надѣяхъ да намѣрятъ по-вече наслажденіи и по-малко работаніе. Тѣи като ся бѣхъ населили въ Августово время на лѣвѣи-тъ брѣгъ Елбы, въ Тиберово ся преселихъ на десныи-тъ брѣгъ сея рѣкы и на Одера. Възшедше по тыя рѣкы, владѣяхъ полуденны-ты имѣ брѣговы въ царство-то Марка Авреліа. А въ время Юстиніаново, завладѣхъ Паноніи, и най-сетѣ въ царство-то Юстиново слѣзохъ на Италиѣ.

Иборъ и Лойонъ, двама братія, бѣхъ Ломбардомъ началници, кога-то тѣи, при конца на IV-тъ вѣкъ си учредили на Скорингъ и на Маврингъ, вѣроіатно въ Помпраніи. Тамъ ся били съ Вандамы-ты, и ги побѣдизн; тукъ уплашили първо Асепиты-ты като пусижили разказъ че водили съ себе си звѣревы; послѣ Ломбарди и Асепити ся согласили да излѣзжъ на борбѣ по единъ юнакъ и отъ двѣ-ты страны, а че кому-то юнакъ-тъ надвие, тому да ся чете побѣда-та. Отъ странѣ Ламбардскѣ излѣзъ единъ робъ, и надвиъ, и така като ся прогласили побѣдителн Ламбарди-ти, отъ радость и призвателность, не само тому юнаку отдали свободѣ-тъ, но уничижили и съвѣмъ за напредъ робство-то помежду си; но съ това насдно ся увела и вкоренила страсть-та на единоборство-то.

Слѣдъ смѣръ-тъ Ибора и Аѳона Ломбарди-ти си избрали за шрвы краль, въ лѣто 389, Агнимуида. Съ него тѣи минѣли Дунав-тъ, и слѣдъ нѣкои сумнигелны успѣхы, еднѣ пощѣ были напра-сно пастѣпени, поразени, и много множество убѣени отъ еднѣ Българскѣ войскѣ. Самыя-гѣ краль Агнимуидъ былъ убѣтъ; а едн-породна-та му дѣщеря, заробена. То было въ лѣто 422. Наслѣд-никъ-тъ му, младый Ланиссионъ, побѣдилъ пакъ той Българы-ты, и си отмѣстилъ за бацинѣ-тъ си смѣръ (1). Послѣ Ломбарди-ти завла-дѣли еднѣ доста пространиѣ землѣ, изъ коѣхъ-то испѣдили Ругіа-ны-ты. Слѣдъ пѣахъ случай да ся бѣжѣтъ и съ Ерулы-ты, кои-то такожде побѣдили, спорядъ Прокопіа въ лѣто 457.

Разгорѣвшися отъ тѣя успѣхы, и надѣвшися и за пѣзредѣ, тѣи пѣахѣ да хвърлятъ око и на Паноніѣ, и да пѣкатъ да ѣхъ обсебѣтъ. Научився това Греческый царь Іустиніанъ, и видѣвъ пѣг-ли че не ще може да ѣхъ опѣзи, даде имъ ѣхъ въ условіе да бѣжѣтъ Гепиды-ты. Ломбарди-ти ся обѣщахѣ, и вѣздохѣ въ Паноніѣ съ краля своего Адунна въ лѣто 527.

Противу Гепиды-ты, тѣи быхѣ призвани потъ Авары-ты, кол-то тога-зи живѣхѣ около Молдавіѣ; и въ лѣто 568 съ краля своего Албоина, сына Адуннова, нападне страшно на Гепиди-ти побѣдихѣ и поразихѣ ги съвършено, убѣхѣ имъ и краля Кюппмон-да, кого-то самъ Албоинъ посѣче съ рѣжѣ-тъ си, и имъ завладѣ-хѣ землѣ-тъ, коѣхъ-то си раздѣлихѣ съ Авары-ты.

По тѣи не ся ограничихѣ на това: съ новы-ты си тѣя успѣхы подигнѣхѣ новы прѣтазанія. Не угождающеса веке толкова на Па-нонѣ, тѣи пѣсахѣ да завладѣхѣтъ друго нѣкое по-голѣмо и по ху-

---

[1] Видѣтъ за това що помянѣхмы и въ наше кратко пѣслѣдваніе за Българскѣ-тъ древностъ стр. 72 Книж. 10 год. 1.

баво мѣсто, гдѣ-то да си учредятъ и по-големо и по-сило царство. Такова мѣсто ся показа за нихъ Италий, коѣ-то и да завладеѣтъ трѣгнѣхъ цѣлокупно въ понедѣльникъ Свѣтлыѣ недѣли на 2 Априлий 568 изъ Паноній, подъ предводителствомъ краля своего Албоина. Тѣхна-та войска въ прочемъ съставена отъ различни народы: Ломбарды, Гепиды, Българи, и проч. Но преди да оставятъ Паноній, предаватъ ѣ на Авары-ты съ такова условіе, яко бы да не улучатъ въ Италий, да дойдѣтъ да си ѣ зымѣтъ пакъ назадъ. Улучихъ въ Италий, и не помислихъ веке за Паноній; никакъ кой знае да ли щяхъ Авари-ти да си държатъ словото, или щяхъ паче да имъ затворятъ пѣтътъ.

Влазятъ убо въ Италий чрезъ Венетій, на коѣ-то превзематъ почти сичкы-ты градовы. Отъ тамъ минуватъ на Лигурій, презематъ града Милана на 4 Септемвриа 569, завладѣватъ скоро и остало-то мѣсто, и не ся запрѣтъ освенъ предъ града Падуа, кой-то самъ смѣи да имъ ся упре, и да подържи осадѣ три цѣлы години. Като осаждаваше градъ-тъ отъ едиѣ странѣ, отъ другѣ Албоинъ завладѣ Емилиѣ отъ части, Тосканѣ, Омбрій, и Беневентско-то Воеводство. Най-сетиѣ му ся предаде и Падуа въ лѣто 572, и Албоинъ като влѣзе вѣтрѣ, оставиѣ веке отъ воеваніе и примириѣ мирно до конца живота своего, бывшаго на 28 Іуліа 573 слѣдующимъ образомъ. Жена му Росамонда, дъщерь вышереченнаго краля Гепидовъ Кюнимонда, зашто-то была насилена отъ мѣжъ-тъ си да ніе съ кутле-то кос-то былъ си направилъ Албоинъ отъ черепъ-тъ на бащинѣ-тъ ѣ главѣ, тіа за да си отмъсти за това поруганіе, турнѣла скритомъ тя го убили.

За наслѣдникъ Албоиновъ Ломбарди-ти си избрахъ краля Клефа; зашто-то былъ храбръ въ бранѣхъ; но той излѣзе крѣвникъ мучитель, и въ едиѣ години и половинѣ що кралюва, стори много несправды и мучительства. Слѣдъ смъртъ-тъ му, Ломбарди-ти не си

избрахъ никой краљъ, и презъ цѣлы десять години мѣсто-то имъ бы раздираемо и управляемо отъ различни-ты помѣстны начальницы кои-то ся бѣяхъ единъ другы, и го расподѣлихъ по между си на 35 Воеводства. Посрѣди тыя вѣтрешны раздоры, Лом барди-ти по-илѣнныхъ и околины-ты Италійскы мѣста, а на 576 прострѣхъ воеванье-то си по далечь, и вѣздохъ въ Бурбоніѣ, Галліѣ, и като стори хъ много разоренія и грабежи, най сетиѣ обаче быхъ съвършено побѣждены отъ Френцы-ты, кои-то съ краля своего Гонтра-на ги задължиха да имъ плащатъ дань 12000 солди всякъ годи-нѣ, отъ коѣхъ-то едвѣмъ въ время краля Френскаго Кларіа II въ лѣто 617 можихъ моленіемъ да ся освободятъ.

Въ лѣто 584 Клефовъ сынъ Аударисъ уже пораснѣвъ избра-ся краљъ отъ народъ-тъ, и слѣдъ малко одобри и потверди Воево-ды-ты въ Воеводства-та имъ, съ условіе да му плащатъ половинъ-тъ отъ приходы-ты си, и да му служатъ воинственно колемъ има по-требъ, служба коя -то послѣ ся назва *Феодална*.

Отъ тамъ насетиѣ малко по малко правителство-то Ломбардс-ко си промѣни естество-то, и кралевети, вмѣсто да ся избиратъ, ка-то напрѣдъ отъ народъ-тъ ставахъ оцѣи кои-то бѣхъ най-силни между Воеводы-ты, то бы едно размѣшѣно правителство, правител-ство феодално съ законы потвърждено.

Въ VIII-вѣкъ Римъ градъ раздражился противу иконоборцы-ты Цареградскы цары, покусися да ся освободи отъ нихъ, учредивши республикѣ на коѣхъ-то начальникъ щалъ бытъ да бѣде папа-та. Но Луитпрандъ краљъ Ломбардскый (712-744) воспользовався отъ той-зи случай, превзе нѣколико Римски градови, и не ги отдаде на па-пѣ-тъ освенъ заради ходатайство-то френскаго Краля Карла Мартеля

Астолфъ, третій Луитпрандовъ наслѣдникъ (749-756), осадѣ Рима града, и стори на около много грабежъ и разореніе. Но

френский Краль Пепинъ по Папско моленіе дойде съ войскы-ты си и го понуди да дигне осадж-тъ, и да поиде да ся затвори во Падуа, гдѣ-то ся премири съ Пеннина възвративъ градовс-ты, кон-то бѣ зель отъ Грыци и отъ Римляны.

Но като ся завържъ Пепинъ на Франціѣ, Дидіеръ Воевода Тосканскый, кой-то слѣдъ Астолфа бѣ станалъ краль Ломбардскый, скарася съ Папж Адриана (672) за нѣкоп-си градови, кон-то му бѣ зель и не щеше да ги отдаде. Папа-та ся отнесе до Французскаго Краля Карла Великаго, кой-то незабавно слѣзе съ войскы-ты си на Италиѣ, осади Дидіера въ Падуа, и завладѣвъ градъ-тъ слѣдъ шесть мѣсечиж осадж (774), улови робъ и Дидіера, и го проводи на Корбійскыя-тъ Монастиръ въ Франціѣ.

Така ся свърши кральство-то Ломбардско въ Италиѣ, като държе до 206 години. Ломбардія презъ това время ся съставляваше отъ Венетійскы-ты державы, и отъ области-ты принадлежащія на Миланъ, Мантуа, Педемонте, Модена, Веджіо, Парма, Плезанца, и Лоди.

Царство-то карла Великаго бине толкова пространно, що наслѣдници-ти му, кон-то бяхъ твърдѣ слаби, не можихъ да го упазятъ и сохранять: то ся слѣдователно разлѣли малко по малко на части, и тамъ гдѣ-то испърво бѣхъ владѣли Ломбардски-ти кралеви и феодални-ти Господари, составися едно содружество отъ градови свободны, независимы, и союзнымъ образомъ соединены. Така въ XII-тъ вѣкъ сички-ти градове на сѣвернѣ-тъ Италиѣ си избрахъ начальницы-ты, размышлявахъ за дѣла-та си, и ся събирахъ на соборъ составенъ отъ градскы представители.

Но Фредерикъ I Барберусъ (1152–1190), бывшій наслѣдникъ на оныя западни Императори, кон-то бѣхъ припознали преимуществъ-та на Италиѣскы-ты градовы, нападихъ на Италиѣ, и противу трактаты-ты поиска да бжде пенинъ независимъ Господаръ. Миланъ, главный градъ Ломбардскый, му ся упрѣ, и бы обьрихъ въ пепе-

лѣ. *Властители* быхъ поставени отъ Императорътъ на мѣсто свободны-ты *начальники* въ други-ты градовы, и имя-то на свободу-тѣ не ся чю веке посрѣди опустошеніе-то. Но най-сестивъ Фредерикова-та гордость бы съборена, святокрадно-то му насиліе бы ударено и поражено отъ гърмилъ-тѣ на архіерейско-то проклятіе. Папы Александра III-го, кой-то го афореса на Влики Четвъртакъ 1167 л.; побѣда-та го остави, и войски-ты му быхъ пожыхты отъ чюмъ-тѣ и отъ оружіе-то на свободны-ты войны, кой-то му турн насрѣща. Ломбаргско-то союзно соединеніе, наипаче предъ новосозданнаго града Александрийъ, кого-то напусто осадн двѣ години (1174 и 1175), и при Комъ гдѣ-то Миланези-ти го съвършено побѣдихъ и сокрушихъ (1176), и установихъ да иразнуватъ него день (29 Маіа) за всегда.

То бѣ негли най-голѣмо и най-добро-то время за Италийъ, за-що, ако бѣ нѣкой силенъ, дѣятеленъ человекъ соединилъ тогавашны-ты народны стихии, Італія бы ся отъ тога юще установила тѣло народно. Но Італійци-ти не знахъ да ся ползовать отъ своіхъ-тѣ побѣдъ; различни партіи (тарифи) ся составихъ, и челоуѣци славолюбци ся възползовахъ, отъ това за да станѣтъ начальники на малки правителства, и така въ XIV-тѣ вѣкъ Висконтиевци владѣхъ на Миланъ, Скаловици на Веронъ, Карраровци на Падовъ, Гонзаговци на Мантовъ.

Миланъ сянаправи Воеводство отъ Императора Вѣчеслава (1395) въ полъж Висконтиевъ. Това Воеводство ся паднъ послѣ, по причинъ бракосочетанія, на единъ беззаконный сынъ Іакова Сфорца. Карль V го завладѣ, и го соедини съ Испанійъ. На 1700, то мнѣжъ подъ Австрійско владѣніе; На 1797, бы часть отъ новосоставленъ-тѣ *предельскъ республикъ*; на 1802, бы названо *Италійска республика*, и на 1805, *Италійско краљство*. А трактати-ти на 1815 возставихъ огнова забравено-то имя Ломбарди, и

соединивше тж-зи область съ ближнѣ-тѣ й Венетійѣ, за коѣ-то по сетнѣ щемъ особно да говоримъ, основахъ крѣльство-то *Ломбардо-Венетійско*.

Крѣльство-то Ломбардо-Венетійско объема области-ты на Венетійскѣ-тѣ республикѣ, ветхо-то Миланско Воеводство, и Мантуйско-то Княжество. Раздѣлявася на двѣ Губерніи, на кои-то столпины-ты сѣ Миланъ и Венетія; а тѣ двѣ Губерніи ся подраздѣляють на 17 намѣстничества, кои-то объемагъ 41 градовы, 176 градища (bourgs), 5481 села. Сичко-то му населеніе, составлено отъ Італійцы, Нѣмцы, и Евреи, възлази до 4,570,000, отъ кои-то 4,378,000 сѣ Італійци. Предѣли-ти на тж-зи державѣ сѣ: на сѣверѣ, Швейцарія и Түроль; на западъ и на югъ, Сардинія и Воеводства-та на Пармѣ и Моденѣ; на вѣстокъ, Іллірія и Адриатическій заливъ. Пространство-то й е 2360 четвероугольны левгы. Естественни-ти й предѣли сѣ на западъ, велико-то сѣзеро и Тессинъ; на югъ, Пада рѣка; на востокъ, Адриатическо-то море.

Правительственный-тѣ образъ на това крѣльство е самодержавіе пълновластно: нема въ него ни народно представленіе, ни контролъ. Сички правдини и сички власти происходятъ отъ Австрійскаго Императора, кой-то ся титулува и *Краль Ломбардо-Венетійскій*. Въ Миланъ сѣди единъ Мѣсто-Краль, кой-то сѣкога быва князь отъ Императорскѣ-тѣ фамиліи; но власть-та му е много ограничена.

Австрійско-то Правительство, зашто-то ся много пази и зашто-то е много подозрително, отвара си чстыри очи-ты върху політическѣ-ты Ломбардски стремленія; но отъ друга странѣ не прави ни-кое препяствіе на всяко дѣло, кое-то бы могло да принесе за жи-тели-ты шѣкое вещественно добро.

Господствующе вѣроисповѣданіе е Католическо-то, но търпятъ ся и други-ти вѣроисповѣданія.

Земя-та е вообще плодovitа и излазятъ изобылно оризъ, жито, конопи; лозія-та ся такожде съ успѣхъ и улученіе работятъ.

ДВѢ БЪЛГАРСКИ РЪКОПИСИ

Отъ П. Р. Славейкова (*).

Ръкописы-тъ за които ще похортувамы сж намѣрени една-та въ Килифарево *) друга-та въ Бѣлковецъ. Килифарска-та ръкопись е *Слѣдосаніе на Божественна-та литурія* и по почеркъ-тъ ѝ може да ѝ отнесемъ къмъ вторж-тъ половинѣ на XVII-то столѣтіе. Въ нея невидямы друго интересно за насъ освѣтъ забѣлжително-то прѣминуваніе на старо-Българско-то правописаніе къмъ черковно Славенско-то или Русско-то. Както са вижда тѣзи ракопись е прѣписъ на нѣкое отъ издація-та на черковны-тъ книги въ Венеція.

---

*) Българскы-ты Книжицы благодарятъ сърдечно г-ну П. Р. Славейкову за дѣто ся е потрудиъ и ся труди, като истинный родолюбецъ, да издирва и описва такыва любопытны и много за насъ важны и полезны словесны древности, каква-то е напаче послѣдната часть на 2-гѣ му тукъ опишемъ ръкопись, и имъ гы проважда за напечатаніе догдѣ не ги е, какъ то праведно казва, погълнѣло всепоядюще-то време.

*) Килифарево е два чяса на Югъ, а Бѣлковецъ чясъ и половина на западъ отъ Търново и двѣ-тъ сж стари села. Въ Килифарево е имало три церкви но една само е останѣла здрава при подновяваніе-то на която въ 1830 (споредъ казваніе-то Покойнаго Генця Парцалскы) до едни кола ръкописны книги заровили гы въ женскѣ-тъ черковѣ. А въ Бѣлковецъ гакто казвать

Въ края-тъ на статія-та си пий ще приложимъ извлечение отъ тѣзи рѣкописъ за образецъ на правописаніе-то ѳ, което писатель-тъ види се да е умрълъ и да е ималъ воля да го наблюдава строго даже и въ слогуударенія-та. Рѣкописъ-та е на чистъ и ѳкж хъртижъ, отъ край до край една рѣка и едно мѣстѣ съ прѣмы и чисты буквы написана; иначе е здрава и добръ подвързана, освѣтъ що въ начало-то, както и въ края-тъ, виждатся нѣколко листовѣ изрѣзаны. Въ службѣ-тъ Златоустаго послѣ » Въ прѣкыхъ помѣни гл... » на срѣща съ сѣдѣж-тъ рѣкж и мѣстѣло писано: » помѣнимѣ ѿ сѣзжителю хѣвъ и инсакнаго їерѣа крѣла на ». Въ край-тъ на корѣжъ има записано: » † Знаете каку повезахъ азъ Петко граматикъ ѿутро мое село Килифаровъ при Митрополитѣ Тръновскомъ градѣ куръ Діонисію. Ста книга глѣ анѣргѣа въ лѣто ѿ създаніе мѣра 7236 . а ѿ рожд. хвѣ 1741. тогда быстъ крѣгъ сѣи кѣ крѣгъ лѣни иі.

† Почеркъ-тъ на тѣзи записка е и той чистъ, курсивенъ и красивъ но не е правъ и правиленъ както цѣлж-тъ рѣкописъ и е очевидна разлика-та на нѣколко десетки години между нмъ. *)

Бѣлѣковска-та рѣкописъ на която названіе-то е загубено и на която споредъ содержаніе-то ѳ немѣже да ѳ са даде опредѣ-

и до сега живы-тъ попови като подновявали черковъ-то Храмъ Св. Петки изсыпали въ темеля до два товара рѣкописи.

*) Дожелява истенж на челѣка като глѣ да въ тѣзи рѣкописъ писмото на единъ священникъ и Грамматикъ Килифарскы които сѣ живѣли и писали прѣди толкози години, ако да познава лично и сегашны-тъ Килифарскы поповѣ и Граматицы какво нмъ е и четивото. О Вы, Бѣлгарскы пастыри Гърцы Владыцы! дѣ на напѣрихте че додѣ на докарахте и какво искахте отъ насъ или какво вы сторихме че на направихте за поруганіе на свѣта?

лително наименованіе, ако неспрѣдположимъ че тя е събрана отъ вехтъ пѣкой Мѣсецословъ и отъ послѣдентъ пѣкой дамаскинъ. И наистина ако глѣда челькъ по почеркъ-тъ на рѣкописа ще са скло- ни да вѣрува че е отъ двамина писана съ разны мастила, и по пататкъ че е двѣ книги на едно подвързаны, какъ и содержаніе-то ѣ сочи да ѣ покажи. Но, какво да кажешъ като гледамъ отъ дру- гѣ странѣ че содержаніе-то ѣ наредено подъ зачяла на сѣко за- главіе, и чудновата да гледа шь наравно съсъ Христіянскы-тъ по- ученія и житія на светы-тъ удовницы неопростими суевѣрія и ба- сноисторіи останки на поганство-то. Отъ сичко можемъ да за- ключимъ за по вѣрно е че тѣзи кнпга е събрана и прѣписана отъ разны други по найгрубіятъ вкусъ на набожност'-та и суевѣрі- е-то.

Рѣтонис'-та са состои отъ 170 листа раскѣсаны и както може да са прѣдполага близо до 100 листа още има изгубены.

Прѣди 8 години когато тѣзи рѣкописъ бѣше у вокоинаго П. С Райнуииковъ имаше 182 листа. Подиръ смърт'-тъ му рѣкописъ са имаше за изгубена и четьри листа, които не зна какъ са намѣ- рихъ у П. Г. Кесимова, врьчихъ се Г-ну Х. К. Даскалову. Г- нъ Кесимовъ стори *мужаянъ* и изброди цѣлѣ-тъ рѣкописъ по безъ 8 листа на кѣнто и содержаніе-то не са знае.

По почеркъ-тъ и по правописаніе-то си и тѣзи рѣкописъ може да са отнесе на сѣщо врьме въ което и прѣвръченіа-тѣ, и^о що е че, писатель-тъ или писатели-тѣ ѣ, не вардили или незна- ли да вардятъ Грамматическы-тъ правила едностойно, освѣтъ со- вършенно отъ исклученіе на ѣ.

Ето заглавіа-та за содержаніе-то на тѣзи рѣкописъ до ко- кото сѣ уцѣлили и споредъ какго сѣ подъ зачяла наредены.

Отъ края-тъ колко листа нема не са знае а зачяла *линсо- ванъ* двѣ. На дотраявпїятъ начелный листъ са тиди продълженіо

отъ грѣмовникъ защото свършева тъй .... Месець ꙗже възгрь-
мать растаѣнъ лѣвъ то метежъ миръ приносить. Аже ли неходящъ
лѣвъ възгрьмать то добро вѣсе кажетъ и многоа мѣла бѣдѣтъ и
бѣна такожде, а овоцѣа по свѣдѣ: —

подиръ туй слѣди зачало З подѣ заглавѣ. А се коледарникъ
твореніе оцѣрелъ пророка въ два листа оцѣлѣн.

Зачало д. заглавѣ а се тренетникъ: и той въ два листа ис-
пълно

Зачало е. протѣкованіе: вѣ- сънокъ. шилина цѣра въ седмъ
листа испълно.

Зачало с а се развѣникъ. въпроси Іоанн. и Касіѣа и Григоріа
Има листове изгубени по колко не са познава, оцѣлѣн сѣ
отъ него токо два листа и половина съ нѣколко чудновати въпроси.

Зачало 7, 8, 9, нема гы.

Отъ 10 то са оцѣлѣн двата послѣдни листове, отъ конг о
са види, разговоръ Даниѣла съ Ангела, одинъ видѣ прокобѣніе въ
духътъ на агадангеловото.

Зачало аї. Сказаніе о вѣ- петице великыѣхъ бѣе благослови, —
испълно

Зачало вѣ слово, о елени — гї слово о едропе. — ді. слово
о орѣа. — еї. слово о дите. — зі. слово о попунце. — зі. сло-
во за еребицу. — шї. слово о кулуби — шї. слово о вѣзѣа. —
к. слово о хину. — кв. слово о зми. — кв слово о паумѣ.
— кѣ. слово о лисица. — сичко испълно.

Подѣ зачало кд. слово прѣмудраго аквдіа. како учаше
сина своего сестрициѣа анадана. о благослови отъ 23 листа
цѣло.

Зачало ке. прѣподобнаго и блямоноснаго отца нашего е-
фрема слово о прѣкрасномъ Іосифе. отъ 30 листа цѣло.

Зачало кз. дѣтѣства на нашего како расте и чудеса

творше. по все дньи растоля. има изгубе ни листове. тѣй сж-
що е изрѣзано сичко що е было подъ зачяло 27 и наредъ-тъ е.

Зачяло кн. житіе человека Божіа Алекса. не дописано,
има 6 листа и полъ.

Зачяло кн. чудо святаго Никола о сина Арипова. — г
чудо второсвѣти никола.

Зачяло м. Теофіла Архіепископ Александрьскаго
слово о исходженіи души, скжсано.

зачяло лк. Мѣца отвориѣ дѣи устеніе ѿ мѣуеній сватыхъ великомѣуе-
ницъ петкъ *) Последнего на родъ-тъ е Повуеніе ѿиана златовъ-
стаг устеніе на всакъ не ѿмѣоу еѣки подиръ туй има изгубени
листова и заглавія отъ съдържаніе-то на кон-то са намѣрватъ по
нѣкой листъ. Сжщо тѣй има изгубени и опазени листове отъ зачя-
ло лѣ. повуеніе Іоаниа златовстаго о женахъ добрыхъ мѣуулихъ
заувао лѣ. слово ѿ женахъ злыхъ.

—37 Месеца декевріа, дѣ денъ повуеніе Іоаниа златвстаго ѿ
милостини да сѣи ширимъ хѣу дасть, и рѣ кратице пріемлетъ. ѿ благо-
слови.—кн. Повуеніе Светаго Іоаниа златвстаго ѿ некоемъ оусмо-
шевцемъ.—39 Слово ѿ Данила прѣрць, како вода бѣ въ вилонскаго
скръзши и уестнаго и злію чмрътви. кыръженъ бысть къ рокъ къ
лькомъ спсеніе.—40 Слово светаго Іоаниа Богослова о пришествы
Господнѣ како хоцетъ сншти на землю; благослови отъе.

Подиръ туй зачяло има нѣколко листа очевидно отъ другъ
книжъ и съвсѣмъ друго содържаніе за конто отъ незнайство-то
белкы на подвѣрѣачя-тъ сж вмѣстены тука.

---

*) Чуюно и туй да ли е отъ незнаеніе толко-зи, или е нѣкои богомол-
цовъ соблазнь че житіе-то на великомученица петка турѣно на 14 окт. не-
мамъ и сега за сега сжщо-то житіе на Великомученица Параскева да ги по-
срѣдимъ.

Зачяло-то 41 както и заглавіе-то му изгубены, по отъ останжал-ти нѣколко листа, показваса да е житіе-то на Апостола Петра.

Зауало 42 Слово ѿ Самуѣля.—43 ѿ нже ѿ юннаго възраста постыкваше; и грьдости ради брѣжковенна.—

Тука рѣкописъ-та са свѣршиа съ много изгубены листове, и ный ще са върнемъ да поговоримъ за поменѣты-тъ по-горцѣ въѣстены листове, като изложимъ тука и число-то на тетрады-тъ което са вижда записвано въ долны-тъ релове на листовы-тъ, и тѣй до мълкото сж оцѣлѣли сж тѣзи: 3 не цѣль 4-5 нема ги, 6. само единъ листъ. 7. 8. цѣлы. 9. единъ листъ изгубенъ отъ него 10. цѣль, 11. единъ листъ нема, 12. цѣль, 13. единъ листъ нѣма. 14. безъ единъ листъ, 15. нема, 16. по нѣколко листа нема; тѣй и 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. отъ 24 на горѣ по содержание-то може да са рече че до 30 тетрада може да сж были но листовы-тъ на които е число-то записвано *липсуватъ*.

Да додимъ сега на въѣстены-тъ листове. Може да речемъ увѣрително че тѣ сж отъ другъ рѣкописъ присоединени на тѣзи въ подвързване-то, тѣ отлчятъ ако не по почеркъ-тъ на рѣкописание-то а то споредъ дѣто виждамы записвано отдолу друго число на тетрады-тъ едно, и второ споредъ дѣто иматъ отъ странѣ на листовы-тъ вмѣсто число на зачала писано *ѡр*.

Въ число-то записаны-тъ тетрады виждамы 3. 5. 6. а отъ сичкы тѣзи токо деветъ листа има оцѣлѣли и то истрѣты и покъсаны. Бе че каква бѣше тѣзи черна Българска орисница която орисала да са пенамѣри нищо цѣло отъ сичко онуй що може да послужи за проясненіе на Историѣ-тъ имъ. Въ описваниѣ-тъ отъ насъ рѣкописъ толкози други *божлѣцы* коледници, трепетвицы и разумници са опазили, а туй като е пай любопытно и интересно, немилостиво истребено. Да прѣбързамъ да изложимъ

содержаніе-то баромъ на тѣзи опасныи деветъ листа водѣ не тѣ
е поглынуло и тѣхъ всепопадающе-то вѣрмя.

Въ годѣ мѣсѣца 12, нѣдели 52, а дни тѣе часове
нѣѣ: — на себѣте сотѣ, греческое царіе, шбоже свѣтаа трои-
ца на нѣвесехъ. И место 12, апостоль, 12. Прѣстоль вѣн-
чаныхъ царскихъ. прѣво царство греческо. в. царство племян-
ско, г. царство Базгарско. Въ грѣчскимъ царствѣ штець. въ
племянскимъ снѣ. въ Базгарскимъ свѣты дѣхъ. Грѣци царс-
тво Богѣ прѣдадѣхъ. А Базгаре вѣрѣ хрѣстіане. И племя-
не бѣсе языки погубѣхъ.

Вѣдите всѣ. Вѣщи колико сѣть, 72 и поль. и правос-
лавныхъ языки 9 прѣво Базгаре. в. Власи. г. Грѣвіе. д. Грѣ-
ци. е. Иверн. з. Рѣси. з. Гіріане. и, нагемѣ дрыци. ѡ, Оловене.
и въ тѣхъ сѣхъ. г. книги православныи. прѣво Базгарска. в,
Грѣчска. г. Еврейска. и полѣврѣнхъ языкѣ, а, алеманѣ, в,
фрѣси. г. оѣри. д, индіане. е, акѣвити. з, армене. з, саси-
и, леси. ѡ, арбанаси. і, Харбатн. ѡі, хнзы. бѣ немци.

Вхпросѣ, како зачѣхѣ вѣрнн языци. Или како зачѣхѣ
небѣрнн

шѣтъ. Ное имаше три снѣве. Симѣ. и Хама и Яфѣта
и ѡ Симѣ нѣздоше православныи языци. понеже Симѣ имаше
осемь снѣвѣ и, осемь дѣщере. снѣве Яфѣтови и Хамови. възе-
ше сестрі своѣ себѣ жены. Симови снѣве рѣше. неприкоснемѣ
къ сестрамъ нашимъ. такожде и женымъ и рѣше. и сѣтворише
дѣѣ храмннѣ. и събирахѣ мѣжѣ въ единѣ храмннѣ. а жены
въ дрѣгѣ. стрѣши дрѣгѣ дрѣга. тѣкмо на снѣдѣ събирахѣ. и
внѣдѣ Господѣ трѣпеніе нѣхъ посла Анггѣль своего благослови
нѣхъ. и ѡ нѣхъ бесплатно зачѣхѣ, и языкѣ православннхъ. ѡ
Яфѣта зачѣхѣ полѣврѣнн языци. ѡ Хама зачѣхѣ Египтене

Фараонити. понеже проклетъ быхъ Хамъ-то и чада его про-
клетъ соуть.

Въпросъ. Небѣрни езыци ѿ кого зачехуся ѿбѣтъ, ѿ исла-
нани и ѿ Агара матери его. Исмаиль же копиль Авраамисѣ, и
соеесе съ матерію своею въ синаи. Агара мати его рече. да
попометь сѣмѣ мое многоженъ. да погубить сѣмѣ Аврааме. и ѿ
нихъ зачехуся безаконни и небѣрни езыци.

Въпросъ. Врѣхсвини прѣстоли на земан, вѣ. Апостолъ кѣ
соуть. ѿветъ. Врѣхсвини прѣстолъ же мѣсто святаго Апостола
Петра фрѣшны. второ прѣстолъ святаго Апостола Павла
Индійскы. трето, прѣстолъ святаго Апостола Андреа оугрес-
кы. четверто, прѣстолъ святаго Апостола Лѣвы Арменскы.
петто прѣстола святаго Апостола Осмин Арменскы. шесто прѣс-
толь святаго Апостола Іоанна Грьбскы. седмо прѣстолъ сва-
таго Апостола Матѣеа кѣпрскы. осмо, прѣстола святаго
Апостола Марка. Хызитскы, дебето, прѣстола святаго Апо-
стола Іакова Сасбенскы. десето, прѣстола святаго Апостола
Филипа Трапезенскы. иденайсе, прѣстола святаго Апостола
Іакова Сасбенскы, двабайсе, прѣстола святаго Апостола Си-
мона Деспотанскы: † иже поставитъ царіе полсвина езыка
естъ цаконскы езыкы

Въпросъ. како сѣтъ чести езыкамъ ѿбѣтъ, фрѣгъ лѣвъ
тѣсъ. Саракынъ кѣпръ тѣсъ. Тоурчинъ змѣл тѣсъ. Іарменинъ гѣ-
прѣ. ширинъ свѣнъ. Стрѣанинъ зѣбра. Хызинъ Вленъ Іасинъ
тѣсъ. персина бранъ. Палманинъ сѣмѣ. Татаринъ загаръ. Баз-
гаринъ пѣкъ. Грьбинъ вѣкъ. Влаухъ кѣтъ. Грьнъ мѣсца. Ар-
харватинъ сойка. антъа тѣра. цаконѣ екъ. Іасинъ бѣернѣ.
Осминъ пастохъ. нагомѣудѣръ рѣка Варѣнъ Іазѣнъ. кѣнѣ
лѣкъ. Вѣдѣтинъ Іазѣнѣ. Невѣнъ сѣтъ мѣсца

ЕСТЬ ВРАНЪ.

ОУКЛАЗНІЕ ВЪ КРАТЦѢ СУЩІИ ѿ АДЪМИ ДО
НИНІШНЯГО ВРѢМЕНЕ.

Адама роди Сифа. Сифъ Еноса Енось Кайнана. Кайнанъ
Малеленла. Малеленъ преда преда Еноха. Енохъ Матусала.
Матусалъ Ламехъ. Ламехъ Ноа. ѿ АДЪМИ ДО ПОТОПА
АѦТО * БѢВ. Ное роди Симъ Симъ Арфаада. Арфаада Кай-
нана Кайнанъ Сала. Салъ Евера. Еверъ Фалека. Фалекъ рага-
ба. БѢ ДНИ ФАЛЕКОВИ РАЗДѢЛЕНІ БЫСЬ ЗЕМЛИ.
ПРИ СЕМЬ СЛАПО ВОРЕНІЕ СЪТВОРИСЯ. по фалецѣ.
рагабъ роди Серухъ. Серухъ Нахора. Нахоръ Фара. Фаръ ро-
ди Аврама. ѿ АДЪМИ ДО АВРАМА АѦТО 3312, Аврамъ роди
Исакъ Исакъ роди Иаковъ Иаковъ Аврама Авраамъ
Моисей. Сынъ нзведе людіи Израилевы ѿ рабѣи Фараоновы.
ѿ ПОТОПА ДО ИСХОДА ИЗРАИЛЕВІ АѦТА 3379. възвѣ-
стѣ ѿ Адама до Давида * 400. Давидъ роди Соломона. и цар-
ствова 40 лѣтъ Соломонъ роди Ровоама и царствова, 40
лѣтъ Ровоамъ царствова 17 лѣтъ Авѣа 3 лѣтъ Аса 40 лѣтъ
Асавааъ 39 лѣтъ приѣхавъ пророцествова Ахиза, Иаѣа, Іеза-
иѣи ѿ Аврама лѣтъ 9 Охезіа лѣтъ 1 Готоліа мати охезіева
лѣтъ 7 Іоашъ лѣтъ 40 Амасіа лѣтъ 29 Азахаріа, 59 Іаваъ.
1 Ахазъ 16 Езекиа, 29 Манассіа 52. При НЕИМЪ СЪЗДАСЯ
ВИЗАНТИИ. Амосъ, 2 Іосіе, 37 Іоашазъ, 1. Іоакимъ, 14.
ПРИ СЕМЪ БЫСТЬ. ПАѦНЕНІЕ ИЗРУСЛИМУ ОТЪ НА-
ВЪХОДОНОСОРЪ. Ехоніе, 1 Седикіе, 14 сего осаѣннъ Навъходо-
носоръ паѣннѣа възѣтъ, и храмъ шгнѣмъ поплаенъ бысть. Отъ
Навъзардана. Навъходоносоръ, 24 Оумиредахъ сынъ его, 5
Балтасаръ 3 Даріе 17 Вѣръ 31. и Самѣи 29 Даріе втори,
28 Астаѣеръ, 53 Даріе трети, 19 Артаѣеръ дльгокракы, 34
Охесъ, 21 Ариѣсѣхъ 2 Даріе Арсамъ 6 лѣтъ. Сего убѣвъ
Александръ Македоншинъ и разеръ Персое царство, и цар-
ствова лѣтъ 32 покори же варварскыя языки 22, и коѣина
Еллинская, 15. ВЪКУПѢ ОТЪ АДЪМИ ДО АЛЕКСАНДРА ЦАРА

Въ 1779 въ Константинополѣ въ Византии и Александрий цар-
ствахъ Византизмъ и Византизмъ въ 1779 году, 30 цр-
ствахъ Византизмъ въ Византии въ 1779 году, 25. Византизмъ и Фил-
софия въ Византии, 25 Византизмъ, 25. Византизмъ и Фил-
софия, 25 Византизмъ и Филсофия, 25 Византизмъ и Филсофия, 25
Византизмъ, 25 Византизмъ, 25.

Въ 1779 году въ Константинополѣ въ Византии и Александрий цар-
ствахъ Византизмъ и Византизмъ въ 1779 году, 30 цр-
ствахъ Византизмъ въ Византии въ 1779 году, 25. Византизмъ и Фил-
софия въ Византии, 25 Византизмъ, 25. Византизмъ и Фил-
софия, 25 Византизмъ и Филсофия, 25 Византизмъ и Филсофия, 25
Византизмъ, 25 Византизмъ, 25.

Въ 1779 году въ Константинополѣ въ Византии и Александрий цар-
ствахъ Византизмъ и Византизмъ въ 1779 году, 30 цр-
ствахъ Византизмъ въ Византии въ 1779 году, 25. Византизмъ и Фил-
софия въ Византии, 25 Византизмъ, 25. Византизмъ и Фил-
софия, 25 Византизмъ и Филсофия, 25 Византизмъ и Филсофия, 25
Византизмъ, 25 Византизмъ, 25.

ВНУКЪ-ТЪ Г-НА САНЧА.
(Приведе *Ив. Д. Ваклидовъ*,)

Бедриеръ, внукъ-тъ на прочутого Г-на Санча, защитникъ-тъ на Г-на Кизота, обикнх ся отъ богатх нѣкохъ Испанкх, коя-то като не можя да го привлече на любовь-тъ си, рѣшился да го запои съ *любовниче* (трева така наречена). Тва любовниче ся приготви отъ Египетскый нѣкой магіосникъ; Нъ вмѣсто да умигчи сърдце-то на коравый-тъ любовникъ, тѣрти го больнѣ; шесть мѣсяцы ся бори той съ смърть-тъ, и най послѣ уздравя, нъ останх лудѣ, види ся че вмѣсто любовниче, дали му сж старо-то биле; *), мыслилъ злосчастный-тъ че тѣло-то му е стѣкляно а Барселонскы-ти дѣца като го замѣрили съ камани увѣрихж, че е отъ мясо. Страхъ го быше да излезе по улици-ты, и слѣдъ малко време пакъ и вторый лѣтъ полудѣ, и не отговоряше другояче освенъ съ каламбуры (Calembour игра съ слова); а дѣца-та престахж вече да го замѣреватъ, защо-то сж благодаряхж повече да го слушатъ, като отговаряше така художно.

Тыя гы приказва една Испанска приказка, а преводчикъ-тъ Французинъ Louis Viardot, като неможи да приведе речъ по речъ тыя каламбуры, престори че Бедриеръ отговарялъ сякогаждъ съ *притчи* какъ-то и мы гы преведохмы.

---

*) Трява, която ся дава на болны-ты отъ вятъръ, та или умиратъ или уздравятъ, нъ въ уздравяваніе-то полудѣватъ.

Какво трѣба да правѣж? попыта го нѣкой си, за да станѣ благополученъ?

— Ако искашъ единъ день благополучіе, отговори Бедріеръ, обрасни ся; ако цѣль мѣсяцъ, заколи си свинѣж; ако ли щещъ да прекарашъ цѣль годинѣж, оженися.

— Какво трѣба да правѣж да съмъ мѣдръ? попыта го другъ.

— Помни, каза, само че три » много « и три » малко « правятъ чловѣка злощастенъ: да говори *много*, а да има *малко*; да поема *много*, а да чини *малко*.

— Жененый-тъ какъ може да е благополученъ?

— Нека остави женѣж-тъ да заповѣдва на сичко въ кѣщи, а нито веднѣждъ тѣя да му не повѣлява; защо-то не сѣ благополучни онѣя *мѣжъ и жена* гдѣто врьтено-то вьрти сабѣж-тъ. Кой-то иска да ся научи, нека не забравя речено-то: *на десѣтъ едно послушвай женѣ си, а никога повече*. Имашъ ли нѣщо тайно, помни и тва: *Ако жена ти е лоша, не я вѣрвай; ако е добра, не ѣ казвай тайно*.

Мѣжъ-тъ не треба да е мекъ: *кой-то става медъ, ядѣтъ ю мухы-ты; а кога ври изрне-то, ни една муха не приближава при него*.

Нѣкой си голямецъ като ся научи за прочутый тоя гатанецъ, поиска да го има при себе си, за то ся помоли на единъ си прѣтель да му го прати.

— Въ палаты-ты, каза Бедріеръ, не чинѣ нищо, защо не само че съмъ срамежливъ, нѣ незнаѣж и да ласкаѣж; чувалъ съмъ же много пѣти да казвать *не ся надѣвай нито на голямъ юсподаръ, нито на измилъ племѣ ся облягай*. Прѣтель-тъ ми, рече пратеный-тъ, не е такъвъ чловѣкъ гдѣ-то да тя излѣже.

— Незнаѣж, рече Бедріеръ, нѣ съмъ слушалъ да казвать чо *Марта и голямецъ измалѣтъ*; и още, че *кой-то ся скрѣва*

подъ шумолято дрьво отъ дѣждѣ, два пльни ся измокрюва; и кой-то сн съ куче, става пльнѣ съ бѣлы.

Колко-то и да съмь малъкѣ, имамъ си положеніе-то на свѣтъ-тъ. И мравунка-та си има гнѣвъ-тъ, и рѣшето-то сърце има, свѣкой костъмъ си има свѣкъ-тъ, и свѣкой пѣтелъ пѣяніе-то.

Какво искашъ да правѣхъ при господаря ти? *ако съ калѣка-тъ ударишъ яйце-то, яйце-то са чупи; ако съ яйце-то ударишъ калѣка-тъ, пакѣ яйце-то ея чупи.*

Иъ пратенный-тъ вече го довърни, и съ безчисленны преду-пазпелны средства заведе го (слѣдтриднешно найкъсо пѣтуваніе, защо-то беше стѣкленъ,) въ градъ-тъ при голямець-тъ.

— Добрѣ дошълъ, рече му голямець-тъ, като ся засмѣ подъ мустаки; добрѣ дошълъ Г-не Бедріере. Какъ си, и какъ ся осещашъ слѣдъ дълго-то това пѣтуваніе?

— Никое пѣтуваніе не е лошо, освенъ оново, кое-то ся свършеа при весилкъ-тъ. Ако мя за здравіе-то, животъ-тъ ся опазва до смѣрътъ-тъ.

— Да тя не е gryжа, мѣсто-то ти е добро, Господарески пригледъ ти е бѣдуше-то.

— Иъ това не ще да ся простре нито до седмицѣ отговори Бедріертъ, защо-то *рыба-та и пріятель-тъ за три дни сѣ у-вопяватъ.*

Живѣяше прочее въ палатъ-тъ, а беше слободенъ да ходи изъ градъ. Чудно-то му облекло, и остроумно-то скоро отговаряніе привлече вниманіе-то на сичкы.

Единъ день видя одного военачалника да ся расхожда горделиво, съ единъ-тъ ржкъ засукване мустака си а съ другъ-тъ държеше черинъ-тъ на длѣкъ-тъ си сабѣ; Военачалниче, рече му, виднѣ ми ся да си повоприимлецъ. Ако си дошелъ да търпенишъ жепѣ, думамъ ти: *кой-то иди отъ далечъ да ся жеси, или ся измѣ-*

ва или го излизатъ.

— Не, Г-не Бедриерде, дойдохъ да търся, чинъ. — Тога му отговори лудий-тъ, знай че *много дойдоха тука да търсятъ вълкѣ, а ся върнаха остригани.*

О, повтори военачалникъ-тъ, като ся вторачи въ него съ гитвъ и пренебреженіе, ще видѣж да ли Кастелскый-тъ дворъ щѣ отхварли просѣж-тъ ми, достоинство-то и мѣжество-то ми сж на сѣкого познати?

— Азъ да бѣхъ въ Правителство-то быхъ ти подписахъ просѣж-тъ, рече Бедриеръ.

Шарлатанство-то цѣлти, а не вързува. Изсмѣха ся слезали-ти, за приплясъ на военачалника, нъ той си трѣгнѣ съ велик олтѣни крачки, като велерѣчивый-тъ за кого-то Кервантъ рече.

Нахлуни до чело-то крилатый-тъ си фесъ.

Дръжи на сабѣж-тъ си черпчатый пѣсъ.

Кой го псува? търси,

Ще му ся утѣри.

Те что рече на единъ славолубецъ.:

Какъ мислиши идъ да отидеши, забравилъ си отъ идъ и-дешъ. Кога-то иде слава-та, загубва ся ума, въ юлма рѣжъ ся ловятъ юлѣми и много рыбы, внимавай обаче дълбочинѣ-тъ.

А другому, кой-то търсении противно-то, спр. искаше да остави служѣж-тъ и да си върне въ село-то си, те что рече:

Подобрь да пѣдѣж мазаре, а не да падѣж отъ конь. подобрь да съмъ миша глава, а не Львска опанка.

Малко-то съ благодареніе, за много го ималъ.

Подобрь врагѣ да е, въ рѣжкатами да е, а не орелъ на въздуха

Подобрь днесъ яйце, а не утре кокошка.

Ако ти дарѣтъ кракъ, вържи ѣж за шѣж-тъ; ако ли

прѣстень простри си прѣстѣ-тѣ.

— Прави сѣ свѣтъ-ти, рече единый отъ предстоящѣ-ты, пѣ-
кажи ми, молимъ тя, что треба да прави смиреномъдрый-тѣ за двѣ
сполучи нужды-ты си вещи?

— Първо, отговори, носи си *връхъ-тѣ дрежъ споредъ*
време-то; не искай отъ тополя-тѣ ябълкѣ; моли ся на бога,
а не на свѣтъ-ты, защо-то непознать свѣтъ-ты, кои
Богъ неще. Дѣте-то докле не плачи, не му даватъ да бозае,
напротивъ куче-то идъ-то близи, изважда крѣвь. Да си
сладкъ и привѣтливъ. Кой-то нема медъ въ утробѣ-то, нека
има въ уста-та. Дръжъ обстоятелство-то за привѣ-тѣ, за-
що-то дождѣ време да ся раскѣйва, кой-то е ималъ вре-
ме, а го пропускъ, кой-то хвърля на чуждо куче хлѣбъ
загубва и куче-то и хлѣбъ-тѣ.

— Нѣ ако сполучъ положеніе что да правѣ?

— Внимавай чѣ *конецъ-тѣ на добро-то става южно зло.*
Падилый-тѣ дѣбъ съкой кастри.

Видя единъ день одного чловѣка облеченъ въ красны и мно-
гоцѣины дрехы, кого-то карахъ да запрѣтъ въ тѣмницѣ-тѣ, попыта-
да ли е злодѣй? не, отговори нѣкой, за дѣтъ ще го запрѣтъ.

Те му отговорѣ-тѣ; *кой-шо купува излишны-ты, ще про-*
даде и нужды-ты. За чудо ми е какъ нѣкои си гы улави лу-
дость-та, та даватъ или зематъ назанмъ; знаете ли что отгово-
рихъ на одного, кой-то ми искаше на заимъ? *ръка-та катѣ*
раздѣля, става на вадички. Искашъ ли да научишъ цѣлѣ-тѣ на
лрѣ-тѣ? поискай ѣкъ назанмъ. *Лягай си гладенъ, и ще ставашъ*
бесѣ дѣлѣ.

ЗА НАЧАЛОТО,

*Распространеніето и утвържденіето на Христіанскѣтъ
вѣръ между Българѣтъ*

отъ

(Тводора Стоянова-Бурнова)

ПРѢДГОВОРЪ.

Просвѣщаваніе-то на единъ кой да је народъ съсъ свѣтлинѣтъ на истинѣтъ и спасителѣтъ Религіѣ христіанскѣ је тврѣдѣ важно събитіе въ неговѣтъ исторіѣ. Религіѣ-та христіанскѣ не само подава срѣдства за придобиваніе вѣчнѣ и блаженнѣ живнѣ на небо-то, но нарежда іеще и възвишава земнѣтъ животъ на народи-тѣ, кои-то пріемѣтъ нѣйни-тѣ спасителни начала. Полвин-дни-тѣ германски народи, кои-то основаха свои-тѣ царства на развалини-тѣ отъ римскѣтъ имперіѣ, за малко врѣмя възрастѣха и процвѣтѣха подъ нѣйно-то благодѣтелно вліѣніе; а вѣсточни-тѣ народи, какъ-то Индійци-тѣ, Китайци-тѣ, кои-то сѣществувѣтъ отъ незапамтѣни врѣмена, не испитавши благодѣтѣтъ прѣмѣнѣ, кѣѣ-то съобщава вѣра-та въ Іисуса Христа, спасителя и възобновителя на падѣло-то іестество чловѣческо, и до сега ся намирѣтъ въ истѣтъ дремотѣ на умъ-тъ и срѣце-то, въ исто-то рабство духовно, въ коѣ-то ги је заварѣла и исторіѣ-та. Поради това издирваніе-то на видими-тѣ пѣтища, по кои-то невидима-та сила на Божіѣтъ Промисѣлъ је водѣла іединъ народъ къмъ христіанско-то богопознаніе и богопочитаніе, има освѣтъ правственно-религіозно значеніе и историческо. Издирваніе-то же на обстоятелства-та, кои-то сѣ съпровождѣли обръщаніе-то на блѣгарскіѣтъ народъ къмъ христіанскѣтъ Вѣръ, спорѣдъ тѣхнѣтъ тѣснѣ связь съсъ събитіѣ-та, важность-та на кои-то въ исторіѣтъ на Црѣквѣтъ Христова ся признава безъ прѣпираніе, има по прѣдмѣтъ-тъ си

ѣще особѣтъ, частенъ интересъ. Българе-тъ прѣшли христіанскѣ-тъ Вѣрѣ въ такова вѣмѣ, кога-то вече видимо ся наченѣло печално-то раздѣленіе на двѣ-тъ Црѣкви, вѣсточнѣ-тъ и западнѣ-тъ. Кон-то до сега все еще вардѣли вѣпкашно іединеніе по между си; защо-то вѣтрешне-то, коіе-то състон въ іединство отъ кѣмъ духъ-тъ и стремленіа-та, было вече по напрѣдъ расклатено въ основаніе-то си отъ честолубивы-тъ притязаніа на римски-тъ прѣвосвященници, и тѣхны-тъ отстѣпваніа отъ древни-тъ прѣданіа. Распространяваніе-то на христіанскѣ-тъ Вѣрѣ между Българе-тъ, въ коіе-то прѣшли участіе и вѣсточна-та и западна-та Црѣква, послужило за поводъ и на тѣхъ и на оныхъ іасно да искажѣтъ различіе-то, коіе-то съществувало между тѣхъ отъ кѣмъ увардѣваніе-то на древни-тъ наредбы, отъ кѣмъ догматы-тъ на Вѣрѣ-тъ и най много отъ кѣмъ стремленіа-та на главни-тъ имъ прѣдставители. Безпристрастно-то издирваніе на всички-тъ обстоітелства, кон-то сѣ били тѣсно сврѣзани съ това събитіе, може така же да послужи като изобличеніе на незаконни-тъ постѣпки на папы-тъ и оправданіе на православнѣ-тъ Црѣкѣ. Отъ другѣ странѣ обрѣщеніе-то на Българе-тъ кѣмъ христіанскѣ-тъ Вѣрѣ съпада съ такава эпохѣ отъ исторіѣ-тъ на всички-тъ комахѣ Славне, коіа-то колко-то іе занимателна, толкова іе и тъмна, съ эпохѣ, коіа-то има равно отпаданіе и кѣмъ црѣковнѣ-тъ имъ исторіѣ, както и кѣмъ исторіѣ-тъ на словесность-тъ имъ. Тогава Славне-тъ прѣвъ ижѣ ся удостоили да чуѣжѣ Слово-то Божіе на матернѣй-тъ си іазикъ, кой-то, като наченѣлъ отъ онова вѣмѣ да ся развива, скоро достигѣлъ това значеніе и тѣзи важность, коіѣ-то имали въ црѣковно отношеніе грѣцкѣй-тъ и латинскѣй-тъ іазници. Участіе-то на блѣгарски-тъ Славеніе въ това общо дѣло на всичко-то славенство съ прѣемваніе-то имъ на христіанскѣ-тъ религіѣ іе признато отъ всички-тъ учены, ако и не всички-тъ отъ тѣхъ го прѣдставляжѣтъ вѣвъ всич-

къ-тъ му обширность и цѣлостъ.

Има нужда и да се хортува подиръ тоза за важность-тъ, кой-то има издирване-то на този прѣдмѣтъ кѣмъ-то за самы-тъ Българе, тъй отчасти и за исторіи-тъ имъ, за кой-то време-то може и да не се увардило удовлетворителны и пълны источники (1), и кога-то тъй малко се до сега разработена (2). Всѣкій откъсъ отъ тѣхнѣ-тъ исторіи, отдѣлно обработенъ, всѣко събитіе отъ тѣхнѣ-тъ проминалъ животъ, съ тѣцаніе издирено, трѣбува да има голѣмъ цѣнѣ прѣдъ очи-тъ не само на любители-тъ на отечественнѣ-тъ исторіи, но и прѣдъ очи-тъ на всичкій-тъ народъ въ-общо. Сегашнѣ-тъ българскій народъ, кой-то се былъ нѣкога сла-венъ и могущественъ, а сега малопъзнѣтенъ и слабъ, може да си

---

(1) Отечественнѣ българскѣ лѣтописи и до сега еще не сѣ от-кривали, ако и да има шик-кво съмѣніе, чи тѣхъ ги се имало на време-то, какъ-то показватъ думи-тъ на българскій-тъ царь Кало-Ю-анна въ негово-то послание къмъ нѣмъ Иннокентіа III: *sicut in libris nostris invenimus esse scriptum*, (какъ-то въ книги-тъ наши намѣряни да е написано) а тъй и въ грамотѣ-тъ: *inquisivi antiquorum nostrorum scripturas et litteras et beatae memoriae Imperatorum nostrorum praedecessorum leges, unde ipsi sumpserunt regnum Bulgarorum*] дѣри писаниѣ-та и книги-тъ на наши-тъ древни и за-коны-тъ на императори-тъ блаженнѣа памяти, нѣши прѣдшественни-ци, за да узнамъ отдѣ сѣ тѣ приели царство-то българско сир. царскѣ-тъ власть и достоинство) *ap. Asse mani Kalends. eccles. F. III. pag. 154.* Сега познание за исторіи-тъ на Българе-тъ се заимствува отъ извѣстіѣ-та на Византийскѣ-тъ, западни-тъ и отъ части арабс-кѣ-тъ и арменскѣ-тъ писатели.

(2) По тази часть само единъ Шафарикъ, може да се каже, се сторилъ същественихъ услугъ на българскѣ-тъ исторіи. Отдѣлъ-тъ за българскѣ-тъ

тръси усладеніе и успокоеніе само въ проминѣли-тъ си дни и въ надеждѣ за по добръ бѣдущность (на коѣ-то начало-то вече станѣ въ благодѣтелно-то царствованіе на *Негово Императорско Величество, Султана Абду-л-Меджида*). Но ако Българе-тъ въ продълженіе-то на пятиявково-то си подданство и подчиненіе сѣ намѣряли утѣшеніе въ религіѣ-тъ си, и ако тѣ съсъ неѣ сѣ удрѣжели на тѣзи степенъ нравствениѣ, на коѣ-то сѣ намирѣтъ сега, то толкова повсече трѣбува да бѣде за тѣхъ пріятно и потребно да познаѣтъ какъ сѣ пріели тѣ този благодатенъ даръ Божій, кой-то тѣ и до сега вардѣтъ съсъ сичкѣ-тъ му чистотѣ и неповрежденность. Като видѣтъ пѣтища-та на промышлѣ тѣ Божій въ постепенно-то ввожденіе, распространяваніе и утвърдяваніе между тѣхъ на православниѣ-тъ вѣрѣ Христіанскѣ, тѣ еще повече ще да сѣ утвърдѣтъ въ любовь-тъ и приврзанность-тъ си къмъ неѣ, а това еще повече ще подкрѣпи тѣхны-тъ нравствени силы, кои-то имъ сѣ сега тѣй потребни за да могатъ да противостоятъ мужественно срѣщу всички-тъ нещастіа, кои-то имъ назначава Провидѣніе-то за тѣхно очищеніе, освященіе и възвышеніе.

Тыя сѣ причини-тъ, кои-то сѣ побудили стѣчителъ-тъ да избере този предметъ. Колко и какво ѣе той направилъ, остава да покажѣтъ опитни-тъ и безпристрастни-тъ критици.

При изданіе-то на настояще-то съчиненіе негово ѣе ободрявала мислѣ, чи той принася такаже лепѣ-тъ си въ святилище-то на отечествениѣ-тъ исторіѣ, като ѣе раскрылъ посилю прѣдметъ отъ неѣ, кой-то ѣе въ пѣлно съгласіе съ нужди-тъ на нашъ-тъ народъ отъ нравствениѣ и умствениѣ странѣ.

Славене въ негови-тъ Славенски древности не ѣе голѣмъ по обіемъ-тъ, но ѣе многоцѣненъ за българскѣ-тъ исторіѣ. Услуга-та на Венелина по учено-то разработваніе на нашѣ-тъ исторіѣ състои въ това, чи той повдигналъ нѣкои рѣтаніа за исторіѣ-тъ на Българе-тъ и побудилъ да сѣ издирѣтъ тѣ съ по голѣмо тѣщеніе. Негова-та услуга ѣе отъ тѣзи странѣ по вече отрицателна а не положителна.

ЗА НАЧАЛО-ТО,

*Распространеніе-то и утвържденіе-то на Христіан-
скж-тъ върж между Българе-тъ.*

Какъ-то отъ найнапрѣдъ Христіанство-то не ся ꙗе тутакси распространило между народы-тъ, но съ постепенность: тѣй и во всѣкій народъ то ся ꙗе распространявало не изведнажъ, а съ вре-мя. Божіа-тъ благодать зове всички-тъ и всѣкого къмъ спасеніе, по тя не прави никакво насиліе на свободж-тъ ни. Само раз-лика-та между народы-тъ въобще и чловѣцы-тъ отдѣлно, отъ къмъ обстоятелства-та на животъ-тъ и отъ къмъ характеръ-тъ, ꙗе была причина на това, защо всички-тъ народи не сж пріели ѿ-дновременно Христіанскж-тъ върж, и защо тя не ся распростра-нява въ єдинъ народъ изведнажъ. Ако прѣхвърлимъ прѣзъ ума си исторіѣ-тъ за въведеніе-то на Христіанство-то между Бъл-гаре-тъ, ній ще забѣлемъ въ неѣ три періода, изъ кои-то всѣкій ся отличава съ особенъ характеръ, съ особенъ посокъ. Отнай-прѣдъ Българе-тъ ся опознаважтъ съ Христіанскж-тъ рѣ-лигіѣ и ꙗе пріемѣжтъ частно, безъ да ги побуждава и подкарва къмъ това правителство-то имъ (3), кое-то, като оставало еще

---

(3) Малко исключеніе отъ това съставлятъ тѣѣ Българе, кои-то въ това время были подданы на Византійскж-тъ имперіѣ и были обрѣзаны къмъ

прѣдано на язычество-то, повлгало даже, въ продѣженіе-то на това время, гоненіе сръщу Христіанитѣ. Слѣдъ това настѣпва по щастливо время за успѣхи-тѣ на Христіанство-то между наши-тѣ прѣдци. Само-то правителство, озарено отъ свѣтъ-тѣ на Христіанско-то ученіе въ лице-то на царя Бориса, ся старае да го распространи въ народъ-тѣ и макаръ отпайнапрѣдъ да сръща нѣкоже противодѣйствице отъ странж-тѣ на закоренѣли-тѣ язычници, обаче за скоро това противодѣйствице ся опипожава безъ толѣмы трудове. Но и при това желаніе-то на князь-тѣ да распространи и утврди Христіанско-то ученіе въ царство-то си не ся тутакси исполнява, тѣй като ся появили въ Българіѣ много еретици, кои-то си противорѣчили единъ другому, и като въ дѣло-то на восточно-то духовенство ся намѣсили папи-ти кои-то, като желали, по властолюбіе-то си, да привзематъ подъ духовикъ-тѣ си власть Българскъ-тѣ земѣ, проводили така же проповѣдници въ неѣ. Найпослѣ тѣзи припятєвилъ, ся уничтожавжтъ. Борисъ подиръ нѣкоже колебаніе рѣшавася да избере православно-то ученіе и исплжда западно-то духовенство отъ вѣдѣніѣ-та си. Слѣдъ това духовна-та жатва въ Българіѣ си придобила достойны дѣлатели отпърво въ благочестивы-тѣ оиделници на восточнж-тѣ цръковъ, кои-то были свикани отъ пустыни-тѣ и пещери-тѣ и подиръ нѣколко въ дѣлателны-тѣ и усердны-тѣ ученици на Кирила и Методіѣ. Тѣ турили наредбѣ въ дѣла-та на Българскж-тѣ цръквѣ и направили голѣмы успѣхы отъ къмъ просвѣщеніе-то на народъ-тѣ съ Христіанскж-тѣ религіѣ. Възбужденна-та отъ тѣхно-то усрѣдіе дѣятелность довршила вѣнкашино-то ѣ распространеніе и утврдила свангелскы-тѣ истины въ умове-тѣ и сръдцѣ-та на Българе-тѣ. Съ тѣзи-дирниж-тѣ чрытѣ и ся отличавжтъ преимущественно трудове-тѣ, кои-то были прѣдирѣети отъ тѣхъ

Христіанство-то вѣроіатио не безъ участіе то на Византійско-то правителство.

и тѣхны-тъ прѣемници. На това основаніе ний ще раздѣлимъ издирване-то си на тѣи части. Прва-та ще обхвате врѣмя-то отъ появленіе-то на сегашній-тъ Български народъ въ исторіѣ-тѣ до крещеніе-то на царя Михаила Бориса; втора-та ще ся начене съ изложение-то на това-дирне-то събитіе и ще ся свърши съ изгнаніе-то на Римско-то духовенство изъ Българіѣ въ 870 г.; въ третѣ-тѣ же най послѣ и дирнѣ-тѣ ще диримъ усѣхы-тъ на Христіанство-то отъ това врѣмя до край-тъ на славно-то царствование Симеоново, сир. до 927 г.

I.

За да видимъ, кога ся іе наченѣло запознаваніе-то на Българе-тъ съ Христіанскѣ-тѣ вѣрѣ, ний сме длѣжни отнайпапрѣдъ да рѣшимъ слѣдующій-тъ въпросъ: кой іе сегашній-тъ Българскій народъ, сир. какви народи сѣ влѣзли въ составъ-тъ му?

Сегашній-тъ Българскій народъ, Славенскій по ѣзыкъ-тъ, обычаи-тъ и правы-тъ си, іе произвѣзълъ главно отъ два народа, изъ които отъ іедини-тъ по голѣма-та часть отъ изслѣдователи на Славенскѣ-тѣ исторіѣ справедливо отнѣма Славенско происхождение и му приписва друго, а именно: *Урѣско* или *урало-чудско* (4). Тѣа два народа сѣ Славене-тъ, които живѣяли въ 7 вѣкъ по два-та брѣга на нижній-тъ Дунавъ, и тѣй наречени-тъ Българе, които, като дошли отъ Уралъ къмъ Дунавъ-тъ, си покорили тѣа Славене, съединилисѣ съ тѣхъ и съставили іедно цѣло нераскѣсно. Българе-тъ, на които съединеніе-то съсъ Славене-

---

(4) Славянск. древности Ш афарика. Пер. Бодянского. Москва. 1848.
Томъ II кн. 1. стр 267-275.

не-тъ ся наченало отъ вторж-тъ половниѣ на 7-ый вѣкъ, ся съ-
вършено прѣродили на Славене. Ето какъ прѣдставлява това
Шафарикъ: » Прѣдводители-тъ на воинственни-тъ (Българскы)
полчища, които были истинни не многочисленни, но храбри и и-
скусни въ военно-то дѣло, ся втургнали въ земи-тъ на миролю-
бивы-тъ Славене, които сѣ занимавали съ земледѣліе и селско
домоводство, присвоили си надъ тѣхъ върховниѣ-власть и, като сѣ
поселили помежду имъ, тѣи възобикнали изгоды-тъ на образова-
ний-тъ гражданскій животъ, щото за малко врѣмя сѣ сроднили
съ новы-тъ си подданны, приели имъ языкъ-тъ, правы-тъ, об-
разъ-тъ на животъ-тъ и даже заедно съ тѣхъ само-то Христі-
анство, съвършено сѣ прѣродили и стапли, отъ Българскѣ *Судъ,*
Подгемски Славене. На мѣсто това пакъ, Славене-тъ приели
отъ повелители-тъ си и удържели и до сега имя-то имъ: *Бл-
гаре,* тѣи сящо, както съверни-тъ имъ братя заели имя: *Русси*
отъ Варяго-русси-тъ, Галли-тъ имя: *Французи.* Това ся случи-
ло за двѣ столѣтіа отъ 678 по 860 год ..... Прѣраждане-то имъ
на Славене, продължава Шафарикъ за Българе-тъ, толкова по-
лесно могло да стане, чи отъ тѣхъ ся поселило малко между
Славене-тъ, който были много по-многолюдни и чи тѣ донесли
ище отъ прѣво-то си отчество въ ново-то наклонность къмъ іе-
дномѣстенъ животъ и нѣкоіе стремление къмъ образованность. И
наистинни Българе-тъ въобще сѣ были най кротки и най образо-
вани отъ всички-тъ Уралцы и были твърдѣ наклонни къмъ зана-
яты, а най паче къмъ тръговниѣ « (5). На това основаніе ний трѣ-
бува да продириимъ ходъ-тъ на Христіанство-то отдѣлно у тѣа и
други-тъ, сирѣчь и у Славене-тъ и у Българе-тъ до крѣщеніе-

---

(5) Тамже стр. 266, 267, 274, 275.

то на Михаила Бѣриса (861 г.), при кого-то зъиканно-то съединеніе на тѣзи два народа дошло до крайни-тѣ си прѣдѣли; за-
шого до това врѣми тѣ все сж прѣдставѣхтъ иеце два отдѣлни на-
рода, отъ които іединѣ-тѣ по вече и по вече распростра на-
другій-тѣ власть-тѣ си и постепенно си присвоива ѣзика му,
правы-тѣ и обичаи-тѣ (6). По тѣзи причинѣ прѣва-та часть на
наше-то издирваніе іе дѣжна да ся подраздѣли іеце на два от-
дѣла. Въ прѣвый-тѣ ній ще прѣдиримъ распространіе-то на Хри-
стіанство-то между Славене-тѣ, а въ вторій-тѣ между Бѣлгаре-
тѣ и въ тѣхно-то възрастающе царство.

§ 1.

Въпросъ-тѣ за начало-то на Христіанство-то между Сла-
вене-тѣ, прѣдцы-тѣ на сегашны-тѣ Бѣлгаре, іе тѣсно свързанъ
съ въпросъ-тѣ за прѣвоначално-то имъ мѣстопрѣбываніе. За то-
ва ній смы дѣжни по прѣво да рѣшимъ, гдѣ сж прѣвоначално
живѣли тѣзи Славене.

Извѣстѣна-та на древни-тѣ писатели за Славене-тѣ сж доста
скудни, тѣмни и забръкани. По тѣзи причинѣ учени-тѣ, за да си
составѣхтъ по опрѣдѣленны понятіа за происхожденіе-то, прѣво-
началпы-тѣ наименованіа и мѣстопрѣбываніа на Славенскій-тѣ
народъ, прибѣгнали къмъ различни прѣдположеніа и досѣщаніа.
По съ това тѣ отмалко іеце затѣмнили прѣдмѣтъ-тѣ и му затруд-
нили издирваніе-то. По тѣзи причинѣ іеце по затруднително іе
да сж опрѣдѣлѣхтъ прѣвоначални-тѣ мѣстожителства на Бѣлгар-
ски-тѣ Славене, като на іедно отъ много-то племена Славенски.

---

(6) Тамже стр. 267.

Въ прѣвѣ-тѣ вече половникъ на 5-тъ вѣкъ ученигѣ видѣтъ слѣдо-
ве на прѣбываніе-то имъ до сѣверній-тъ брѣгъ на Дунавъ-тъ, а
во вторѣ-тѣ тѣ ги забѣлѣжватъ и на южній-тъ въ Мизіѣ. Въ 6-тъ
вѣкъ откакъ ся вѣцарилъ Императоръ Іустиніанъ, Славене-тѣ, кои-
то живѣли на сѣвернѣ-тѣ странѣ на Дунавъ-тъ, всѣкъ година
спорѣдъ увѣреніе-то на Прокопіа, правили нападенія врѣхъ об-
ласти-тѣ на вѣсточноримскѣ-тѣ имперіѣ (¹). А за Славене-тѣ,
кои-то обитали въ Мизіѣ, Византіѣ-тѣ прѣвѣ пѣтъ упоминаватъ
по случай-тъ на походъ-тъ въ земѣ-тѣ имъ, кой-то былъ прѣд-
пріетъ отъ Императора Констанса II въ 657 г. (²). Но кога и от-
гдѣ сѣ прѣминили тѣа Славене, нито тѣ нито други-тѣ писатели
не казватъ ни іеднѣ думѣ: И тѣй прѣвоначалии ти сѣ тѣа мѣсто-
прѣбыванія на Български-тѣ Славене, или сѣ ся тѣ отпѣгдѣ прѣ-
селили въ тѣзи страны при всеобщо-то движеніе на народы-тѣ? Іедни отъ
изслѣдователи-тѣ, какво-то Савельевъ, Бутковъ (³) Чертковъ (⁴) мис-
лѣтъ древни-тѣ Тракіѣци, Даки те и Гети те за Славене, и за това тѣ
нимако не ся затрудняватъ отъ поіавяване-то на Славене-тѣ въ 5-то
столѣтіе около Дунавъ-тъ. Други же, какъто Шафарикъ (⁵) и повече-
то отъ критици-тѣ, доводятъ тѣзи Славене отъ онѣзи странѣ
на Карпатски-тѣ планины, гдѣ-то, по тѣхно-то мнѣніе, ся
намира праотечество-то на Славене-тѣ, и отгдѣ-то тѣ были увле-
чени отъ общо-то прѣмѣстяваніе на народы-тѣ. Впрочемъ Шафа-
рикъ съ много други изслѣдователи, отъ кои-то той именува Ман-

(¹) тамже стр. 242.

(²) тамже стр. 253

(³) глѣд. Слав. сборникъ Савельевъ-Ростославича 1845 С. Петер-
бургъ. 7. 11.

(⁴) Временникъ Импер. общ. Ист. и др. росіѣйск. 1851 № 10.

(⁵) Слав. др. Шафарика. т. 2. кн. 1. стр. 20.

перта, Суровецкаго, утвърждава, чи Славене-тъ прѣди много врѣмѣ до Р. Христово живѣли въ страны-тъ по-дунавски, но подиръ, именно въ 4тъ вѣкъ до Р. Христово были испадени оттамъ отъ келтски-тъ племена (¹²). Той је съгласенъ даже да допусти, чи нѣкои отъ тѣхъ остапели въ тѣа мѣста, догдѣ ся врыжили други-тъ нѣхъ братѣа въ прьво-то си отечество, и на іедно мѣсто въ издирваніа-та си исказва даже мнѣніе доста приблизително къмъ мнѣніе-то на Г. Черткова за стародавность-тъ на Славене-тъ по отсамнѣхъ-тъ странѣа на Дунавъ-тъ. » Твърдѣ је правдоподобно, казва той, чи подиръ това, като были испадени древни-тъ Славене изъ сегашнѣхъ Венгріѣхъ отъ Келти-тъ, нѣкои вѣтви тѣхни сѣ ся удалчили въ дълбинѣхъ-тъ на Тракіѣхъ и Илиріѣхъ и дълго въ тамошни-тъ не-престѣпни планины сѣхъ удръжавали своѣхъ-тъ народность (¹³). Прѣбываніе-то на Славене-тъ около Дунавъ-тъ въ най древни-тъ времена ся подкрѣплява и отъ сказаніа-та на отечественни-тъ Славенски дѣеписатели, Нестора (¹⁴), Далиміла 1282—1314, Кадлубека (около 1220 г.) и Богуфала (умр. въ 1253) (¹⁵), а тѣхъ и отъ народни-тъ пѣсни даже на тѣа Славене, кои-то сега живѣютъ на сѣверо-восточнѣхъ-тъ странѣа на Европѣхъ (¹⁶). При това живѣлица-та нѣхъ ся съсрѣдоточвали не само въ сегашнѣхъ Венгріѣхъ, но и въ съ-

[¹²] Тамже. т. 1. кн. 2. §. 11.

[¹³] Тамже.

[¹⁴] *по мнозыхъ же времяхъ спли суть Словѣни по Дунави, гдѣ есть нынѣ Угорьска земля и Болгарска. Отъ тѣхъ Словѣнъ разидоша ся по землѣ и прозвашася имены своими, гдѣ спдше на которомъ мѣстѣ. гл. полн. собр. русск. лѣт. 1846. т. 1. стр. 3.*

[¹⁵] Слав. древн. Шаф. т. 1. Кн. 2. стр. 13.

[¹⁶] гл. прьви-тъ страницы на издирваніе-то отъ Г. Черткова: *О ве реводѣ Манассіевой лѣтописи.*

предѣльны-тъ съ нѣк- страны по-Дунавски-по-Дунаеву, *идѣ естѣ*
нынѣ угорска земля и Болгарска ⁽¹⁷⁾, съ това іс съгласно и жи-
тїе-то на Св. Климента, коіе-то ся варди въ Охридъ на пергаминѣ
отъ XIII вѣкѣ. » Европейски-тъ Мизи, казва то, обыкновенно ся
считатъ за Българе. Като были исиждени отколѣ отъ Александра
изъ-подъ Олимпъ, близо до Прузъ кѣмъ сѣвѣрній-тъ океанъ и мръ-
тво-то море, тѣ подиръ много годинъ съ огромнѣ силѣ прѣмнѣ-
ли Дунавъ-тъ и запели всички-тъ смѣжны земн: Паноніѣ, Далмаціѣ,
Тракіѣ, Иллирикѣ, Македоніѣ и Тесаліѣ « ⁽¹⁸⁾. Въ това свидѣ-
тельство, ако то и да не може да ся прїема въ всичкій-тъ си видѣ
за истинно, ся заключава мысль, чи Българе-тъ, като славене, ис-
конн живѣяли въ сегашни-тъ си земн. Нищо не брѣка подиръ туй
да ся допусти, чи не всички-тъ Славене оставили земн-тъ си, ко-
га-то нападнѣли Келти-тъ и чи часть отъ тѣхъ останѣла въ древ-
ни-тъ си жилища. Кѣмъ тїа Славене, гдѣ-то останѣли, вѣроіатно
сѣ ся присѣдинявали еще въ прѣви-тъ вѣкове на Христїанство-
то тѣхтин-тъ іединоплеппици, по съгласїе-то даже на римски-тъ
Императори, като ісче, може не были забравили древне-то си пра-
отечество. Извѣстно іс, чи Императоръ Константинъ Великій прїеелъ
въ владѣніа-та си триста тис. Сарматы, по молбѣ-тѣ имъ, и ги
разселилъ по Панноніѣ, Тракіѣ, Македоніѣ и Италіѣ ⁽¹⁹⁾

(Слѣдва)

⁽¹⁷⁾ полн. собр. Русск. Лѣтоп. стр. 3.

⁽¹⁸⁾ гл. въ Журн. Мин. Нар. Пр. 1847 Генв. *изысканїа о Славян-
скихъ Апостолахъ, произведенїа въ стр. Европ. Турціи*.

⁽¹⁹⁾ Hist. de decadence de l' Empire Romain de Gibbon. A Pa-
ris. F. III. p. 43. F. III p. 43.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

написана

отъ

Никола Ст-Кара, Николовъ учителъ

Какъвъ е помянъ Станъло,
На Ямболъ, и на Каргопа—
Хаджи Петрови овчери,
Въ недѣлж хоро играли—,
Въ поделникъ Святж троицж,
Въ поделникъ ъли и пили,
Въ вторицикъ рано рапили,
Че на кашлжтъ отишли,
Кашлжтъ Хаджи Петровж;
Тамъ сж ги *холож* вардели,
До девжтъ миша хайдути!
Небыли сжци хайдути,
Най были турци Ямболи,
И баруть Салихъ ведно съ тѣхъ.
Вардели и ги изловили,
Чатирьты миша овчери,
Кой му бѣхж овчери?
Златанъ ми младый гуденикъ,
И Джендо неговъ малжкъ братъ,
И Петъръ Люцкановчето,
Велико думановче-то —
На задъ имъ ржцѣ извили—
И на предъ ги покарани,
Сички-тъ право вярвахж,
Златанъ ми, младый гуденикъ,
Той сж горкыятъ мжжжше
Да си душижтъ отърве
Отъ тѣ-зи върлы душманы.

И като той ся отърва,
Тутакъ-си търти да бѣга:
Но тѣй душмани мнозина,
Мнозина до девѣтъ мына,
Двама едного вардахъ —
Други-Златана Гоияха.
Като Златана стигнахъ,
Пакъ му рѣцѣ-тѣ вързвахъ —
И при дрѣгы-тѣ карахъ;
Че му страны-тѣ рѣкахъ —
И пакъ ги нему давахъ —
Давахъ, и му думахъ
Златане младио копеле!
Защо да бѣгашъ начили,
Ты не можешъ сѣ отърва
Като отъ назы душмани.
Златанъ му тогасъ дожалъ
Таче сѣ ясно провикна:
Бре, боже, мылы-боже!
Видишъ ли, боже, чувашъ ли?
Немашъ ли нигдѣ никого,
Я башъ, я побашена,
Я майкъ, я помайченъ,
Или братъ, побратимъ
Да дойдѣтъ и дама отървѣтъ?
Джендомн, помалѣкъ братецъ,
Той на хайдуты думаше:
Хайдуты, върли душмани!
Тѣй и тѣй щены исколите,
Защо ны бари мѣчите?
А чѣй тогасъ ги завели —
Отвѣдъ кашѣ-тѣ въ рѣкъ-тѣ,
И тамъ ги люто заклали,
Сичкы-тѣ и четирма-та!
Слѣдъ петъ дни ги угадили,

И десять дѣня търсили.
Търсяше кой ги търсяше,
Петъръ ми Люцкановче-то
И златанова майчица.
Като ся много ходили,
Най-сетѣ ся сумѣсали:
Гледали орли дѣ кацатъ.
И тѣй ги ся намѣрели.
Златановата майчица,
Выкишла па заплакала,
Паднѣла, и бандисала!
Петъръ ѿ миромъ миреше,
И тѣй и тихомъ думаше.
Я стой, почакай, не плачъ
Да видимъ *хале* тѣй лисъ,
Че сѣ вѣвъ крѣви обленн.
Лицата и дрехитѣ имъ
Отъ крѣвъ ся нераспознаватъ.
Златановата майчица,
Тя си очитѣ обжрса
Че си Златана познала.
Отъ гдѣ си го е познала—
Отъ писапы-тѣ касета
Отъ бѣлы-тѣ павуща—
Отъ плетены-тѣ за врьскы
И като-пакъ за плакала—
Тѣй горко тя-ридаяше:
Златане, сынко, Златане!
Я Стани, чадо, я стани,
Че твоя-та гуденица,
Тебѣ въ даръ киткѣ проводи;
Я Стани, та ѿ за кичи
На твой то чървено лице,
Че было твърдѣ прилика,

Да стоп Сминена китка—
По връхъ на кървавъ ликъ!
И като тъй си плачаше
И горко си нареждаше,
    Не престапо си думаше:
    Да ся провали, провали,
Проклетый то-з' хаджи Петъръ!
Че петъ пѣти сѣ прашали
Прашали, хаберъ стрували,
За да имъ пары проводи;
Малко ли много искали?
До трийсетъ хиляди гроша,
Нему пары ся свидѣхъ,
А намъ чада-та исклахъ!
На други майки по едно,
А мен' горчицѣ до двѣйки!

Послушана отъ Петка Гай-
дарджия на Свадбата— II
Въ Ямболъ, 19-20 Февруар, 1859

Въ времена лѣтопись.

Въ преминувшій-тъ мѣсець дойде тукъ отъ Кавказа Трапезунтскій-тъ паропловъ единъ Русскій Генералъ, именемъ Лорисъ Меликовъ, посланный отъ Руско-то Правителство за да придружити, почести ради, верховнаго Арменскаго Патріарха Матвѣя кой-то, избранный наскоро отъ жители-ты на Велика Армения, готвящеся да поиде на Ечмиаджинъ, мѣсто своего пребыванія. Той Генералъ, на 33 години челоуѣкъ, е и самъ родомъ Армения, и заповѣда на рускѣ-ты войска въ Абасѣкъ. Онъ бѣ пріять отълично участіе въ послѣднѣ-тъ Турско-Россійскѣ войнѣ въ Асіѣ, и кога-то Русскѣ-ты привзехъ Карсъ, бы и званъ отъ Правителство-то си Управитель тоя области, коуж-то пакъ той придаде слѣдъ миръ-тъ на Турцы-ты. Турскѣ-ты Паша, кой-то бѣхъ ся уловили отъ Русы-ты на Тифлисъ, много му захвалиха за добры-ты кѣмъ тѣхъ принесенія, и старый Керимъ Паша, кой-то днесъ е главный начальникъ на Анатолскѣ-тъ войска ходяще часто при него. За добро-то му това обхожданіе съ военны-ты роботы, Выска-та Порта го почети напоконъ съ нишанъ Меджидію 2-го реда. Выдися че за това и защо-то е Армения, да ся е избралъ и проводилъ сегн на тѣ-зи почтителнѣ службѣ отъ свое-то При-

вигелство, кое-то ся познава че не ся е рѣшило да стори тѣхъ отличнѣ почесъ на Арменскыя-тъ той-зи новыи Патріархъ, освѣтъ за да привлече юще по-много къ себѣ любовь-тъ и приверженность-тъ на свои-ты подданицы Армены.

Огъ другѣ странѣ Высока-ти Порты като ся научи че Великий Князь Константинъ ведно съ свои-тъ сичестигъ сопругъ, кон-то изшедше на расходъ по тукашны-ты страны бѣхъ отишли и въ Грыцѣ на Аонѣ, имали намѣреніе да пойдѣтъ на Іерусалимъ, стори извѣстіе тукъ пребывающему Патріарху Іерусалимскому да поиде на свѣтыя-тъ той градъ, за да ги посерыне и пріемне съ приличнѣ-тъ на Высоко-то имъ лице почесъ. И така Негово блаженство трѣгнѣ отъ тукъ на Лазаревъ день, и отиде презъ Яфѣ на Іерусалимъ на Великѣ сръдѣ, и той-часъ ся постаралъ да приготви пристойны домовы за Тѣхно Императорско Высочество; кон-то чакали да дойдѣтъ тамъ на 3 Мая. Казвать че тѣхъ, като ся поклонятъ на свѣты-ты мѣста, щели послѣ да дойдѣтъ на Царьградъ; и за това Н. И. В. Султанъ-тъ заповѣдалъ да имъ ся приготви за конакъ красныя-тъ приморскыи Решидъ-Пашовъ домъ въ Воспоръ-тъ на Емирѣнъ, гдѣ-то ще да ги дочака и нагосты съ чрезвычайны почесы. Между това увѣривамъ ся че праздници-ти ся минѣли много мирно и тихо на Божій Гробъ, и за съхраненіе на благочиніе-то тамошній управитель Сюррей Паша, кой-то е единъ много благороденъ и много въспытанъ человекъ, сѣдѣлъ постоянно съ мнозинѣ войны въ Божегробскѣ-тъ церквѣ, а отъ другѣ странѣ военни стѣвли ся расходжали не-престанно по улицы и по мегданы-ты.

Князь Алфредъ, сынъ на Англіискѣ-тъ Кралицѣ, ся разхожда и той отъ нѣколко време съ еднѣ Англіискѣ фрегатѣ по бѣло море, посѣщая различни мѣста, като Египетъ, Островъ Родосъ, и другы. Казвахъ по-напредъ че ужъ щялъ и той да дой-

де на Цариградъ, но сега увѣрять че немалъ намѣреніе да сторн това вѣстество.

Отъ своиѣ странѣ Царско-то ны Правителство ся грижи всегда за улучшеніе-то на мѣсто-то си, и слушама че по негово повелѣніе упражнявали ся уже да положатъ единъ телеграфически тель отъ Юскюдаръ до Измитъ, отъ гдѣ-то шилъ послѣ да продължи чрезъ Ангоръ, Сивастъ, и проч. даже до Багдадъ. Щото трѣба, все было уже готово на мѣсто-то, и тыя дни работници-ти были удвоени.

Така и електрическо-то подморско вѣже, чрезъ кое-то работяше телеграфъ отъ Варна до Карабурунъ свѣринекъ на Вано-ръ-тъ, понеже ся бѣ скасало преди три мѣсяцы, Правителството хванъ той-часть Англійскы инженери за да го завързатъ, и тѣй вѣроятно слѣдъ малко дни ще захване пакъ да работы той телеграфъ.

Въ 8-тъ Книжикъ (стр. 141 лѣтоп.) бѣхмы казали какъ между проведеніи-ти комисари отъ Портъ-тъ и отъ другы-ты Великы Силы за опредѣленіе на единъ ограничителнъ линіѣ между Турціѣ и Черногоріе, появило ся разногласіе, за кое-то писали съкы на свое-то Правителство да ся пытѣтъ. Види ся че и Правительства-та имъ ся согласили, наипаче сега що, като стаятъ бои не е веке и възможно да ся съгласи, да речемъ, Франціѣ съ Австріѣ. За това четемъ пакъ въ вѣстникъ-тъ *la Presse d' Orient* » че тая комисія престаивала дѣла-та си, и че съвсѣмъ що Францускыятъ и Русскыятъ комисари искали да послѣдоватъ работѣ-тъ, коѣ-то уже были захванѣли, Турскыятъ, Австрійскыятъ и Англійскыятъ не рачили. » Ако е то истина, жалимъ ся че възникнуло-то помежду имъ несогласіе не ги оставило да свършатъ единъ работѣ толкова ползливъ за мируваніе-то на оный страны. Юще по много ся жалимъ като ся научавама че въ

Сърбиѣ поникнѣли новы размырици, за кои-то днесъ не щемъ да говоримъ.

Колко-то за произведение-то на Конференцій-тъ за Кузово то избраніе, оставляюще за другъ пѣтъ ястыя-тъ и протоколъ о-граничавамыся да кажемъ днесъ това що четемъ въ единъ Парискы вѣстникъ Memorial diplomatique. "Конференція-та припозна " полногласно чо двойно-то избраніе на колонелъ Кузъ понеже " не соотвѣствовало ни по духъ-тъ ни по писмо-то на сегаш- " ны-ты условія отъ 7/19 Марта 1856, Порта-та има право да " не му дава просимо-то подтвержденіе и припознаіе. Обаче то- " чно за това че конференціята ся потцава да проповѣда тѣ-зи " правдинѣ въ ползъ на Високъ-тъ Портъ, Франція, согласно " съ Англіѣ, Пруссіѣ, Руссіѣ и Сардиніѣ, изразява " съ довѣренность желаніе що заради днешны-ты съвѣсъмъ извѣн- " редны обстоятелства на Европейско-то положеніе и на Ду- " навскы-ты Княжества, *свършена-та работа* на двойно-то ко- " лонелъ-Кузово избраніе да ся подтверди отъ Султанъ-тъ като " дѣло съвѣсъмъ исключително, и безъ да може никогѣ припознаіе-то " му така даваемо да ся почита за законенъ примѣръ. На про- " тивъ поручны-ты Силы ся обѣщаватъ формално да преварятъ " за напредъ всяко повращаніе на едно такво-зи преплитаніе " между Високъ-тъ Портъ и Дунавскы-ты Княжества. А Г-нъ " Мусуро, понеже немалъ волиж и наставленіе за да влѣзе въ до- " говоръ верху таково рѣшеніе, рекъ че трѣба да пише на Пра- " вительство-то си. И така остало да чакать отвѣтъ отъ Цариградъ " а че тога-зи да ся съберѣтъ пакъ на трето засѣданіе, и да " рѣшатъ. " На тоа отгоръ вѣстникъ-тъ la presse d'Orient на 2/14 текущаго пише че преди два дни Совѣтъ-тъ Попечителскы " ся събрахъ у Садразамовы за да премисли що трѣба да ся отвѣ- " щаетъ за тѣхъ работѣ, за кои-то писали въ Портъ-тъ Предста-

ятели-ти Англійски, Французски, Пруссійски, Руссійски, и Сардинійски, и че Порта-та, понеже щяла да даде ново доказателство какъ почита совѣты-ты на пять-тъ кабинеты, и желала да отбѣгне все що бы можило да умножи политически-ты преплитания и затрудненія кои-то уже не сж малки, показвала че има расположеніе да ся съгласи съ мнѣніе-то, кое-то тѣи кабинети изрекли. Така неостава веке освѣнь да ся нагласи и нареди по кой начинъ трѣба да ся пише ферманъ-тъ или фермани-ти, кои-то ще потвърдятъ колонелъ Куза на Княжества-та Влашко и Молдавско,

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Поліпка-та ся види днесъ ослабила предъ военно-то насиліе кое-то е преодоляло, и е накарало три Державы, безъ да слушать веке що имъ казва здравия-тъ разумъ и мудрость-та, да ся сбержатъ съ огромны войнскы силы на классическѣ-тъ Италійскѣ землѣхъ, една-та (Австрія), за да защити свои-ты владѣнія, свои-ты трактаты, и свои-ты полезности; а други-ты двѣ (Франція и Сардинія), за да отгърватъ, каже, неіж землѣхъ отъ Австрійско-то неправедно и мучителско правленіе въ единъ страѣхъ, и отъ несносно-то ѣ вліяніе и господство въ друго.

Сѣкы знае че, съ трактаты-ты на 1815, Австрія завладѣ ведно съ малкы и другы околны страны, землѣхъ-тъ Ломбардійскѣхъ и Вентійскѣхъ, а послѣ съ другы пѣкои особны и тайны свои трактаты съ поимѣтны-ты Князѣ и Воеводы тѣхъ придоби различни и вліятелны права върху Державы-ты на сръдниж-тъ Италійж. Спорядъ това тѣхъ сѣка че има право да ся упира и брани противу сѣкиго, кой-то бы искалъ да іж настѣпни или докачи; вещественно или нравственно, въ тѣхъ мѣста; а други-ти, съ причинѣхъ че глобили и му-

чителствувала, отъ единъ странъ, и че употребявала въ своѣм особ-
нъ ползъ влияніе извънтрактатно отъ другъ, казвать че чловѣщи-
на-та и общественно-то право ги неостави да търнятъ по-вече
нейны-ты безчеловѣчія и похищенія. Такыва обвиненія чинили отъ
давно и чини юще Сардинія на Австрійско-то правителство; съ
кое-то ся сега соединило и Французско-то; а Англія, кога-то ся
трудяше да ги премири, бѣ писала на Сардиніѣ да ѣмъ пита защо
и за какво ся плачи отъ Австрійѣ. Тога-зи Сардинія бѣ писала и
проводила на Англійско-то Правителство едно пространно писмо отъ
(19 Февр.) 1 Марта, кое-то не е злѣ да приведемъ тука, ако и
отъ части, за да разберемъ подробно каквы сѣмъ желбы-ты Сарди-
нійскы и неправды-ты Австрійскы, за кои-то ся е подигналь бой,
кому-то не виждамы отъ сега ни пространство-то ни края-тъ. Ето
що казва Сардинія въ това писмо:

« кралство-то Ломбардо-Венетійско ся едало на Австрійѣ на
1814 и потвердило съ трактаты-ты на 1815, слѣдователно мы
припознаваме че Австрійско-то владѣніе на тия страны е законно.
Но то не възбранава да кажемъ че е произвело такыва жалны
и такова лошаво на дѣла-та состояніе, какви-то не сѣмъ ся видѣли
другы пѣтъ въ повѣ-тъ исторіѣ. Дѣйствиелно Австрійско-то вла-
дѣніе вѣдхнува такова непобѣдимно отвращеніе на безмѣрно по-мно-
го-то Италяны, кои-то му сѣмъ покорени, що друго тѣмъ не оѣщать
за свои-ты управители, освенъ омразъ и враждъ. Отъ гдѣ това
происходи? Несумѣнно образъ-тъ на правленіе-то Австрійско е
много на това спомогнало: бюрократическія-тъ ѣмъ недантисмъ, по-
литични-ти ѣмъ обиди и озлобленія, уморителни-ти ѣмъ даноци, войносо-
бирателна-та ѣмъ система, по жестока отъ всякъ другъ у Европѣ,
безпримѣрни-ти ѣмъ строгости и наенія даже и върху жены, сторили
сѣмъ най-лошево-то впечатлѣніе на Италійскы-ты ѣмъ подданицы. Но
то не е само главна-та причина на вышеспоказаны-ты событія: істо-

рія-та им показва за приѣзди много Правительства по дошесы отъ Австрійско-то, кон-то обаче не ся толкова всеобщо мразятъ като него. *Истинна-та причина, за коѣх-то Ломбардо-Венетійци-ти не сѣ благодарни, е че сѣ управляватъ, владѣйтъ отъ чужденецъ, отъ народъ сѣ коѣ-то нѣматъ никоѣхъ причинъ ни по родъ-тъ, ни по правы-ты, ни по бжусъ-тъ, ни по языкъ-тъ си.* Колко-то Австрійско-то правительство по-пълно приспособляване усредоточителнѣ-тъ системѣхъ управленія, толкова по-вече сѣ увеличавахъ и речени-ти ней противни чювствія. А сега що тая система е стигнала на най-горный-тъ си степенъ, що усредоточіе-то въ Австрійѣ е станало по-гольмо нежелни и въ Франціѣ, сега що като е угасило всяко похвѣсно дѣиіе, за най-малкѣ-тъ работѣ най-спиренія-тъ граждани сѣ принуждава да е въ прикосновение съ царскы чиновницы, кон-то не любя ни почита, отвращеніе-то и омира-та къмъ Правительство-то сѣ станали всеобщы. Успѣхъ-тъ и проствѣщеніе-то, распространеніе-то на ученіе-то, кон-то Австрія не може съвършено да възбрани, спомогли сѣ да направятъ тѣхъ народы юще по-чювствителны на бѣдѣхъ-тъ си участь. Миланци-ти и Венетійци-ти кон-то сѣ завращатъ на отечество-то си слѣдъ като сѣ посѣтили другы народы що иматъ народно правительство, осѣщатъ по-тъжко униженіе-то и тяжесть-тъ на чюждо-то иго. До нѣкое время іагко-то и независно-то поведеніе на Австрійско-то Правительство къмъ-то Римскыя-тъ Дворъ, поуслаждаване скорбны-тъ слѣдствія на чюждо-то владѣніе. Ломбардо-Венетійци-ти сѣ освобождени отъ господство-то що правяше Римскѣхъ-тъ церквѣхъ по другы Италійскы мѣста въ дѣла-та на гражданскыя-тъ животъ, и даже вътре въ челядь-тъ. Но и това утѣченіе имъ ся отне съ послѣдняя-тъ конкордатъ (соглашеніе между Австрійѣ и Римскѣхъ-тъ церквѣхъ), кой-то, какъ-то сѣки знае, дава на духовенство-го по-гольмо вліаніе, по-обширны преимущества, нежелни въ зѣкъ друго мѣ-

ето даже и въ самъ Италий освенъ Папскы-ты области. Спорядъ-
тыя причины Ломбардо-Венетійскы-ты области представляють най-
жално-то зрѣлище, коего, какъто ся выше рече, нема си приликъ
въ історіѣтъ. То е зрѣлище на единъ цѣль народъ, който јавно
мрази и враждува управителнты си, и който ни отъ пашаніе ни отъ
ласкачіе зема за да престане отъ тыя свои враждебны чювствія ...
Такова едно состояніе не е противно на трактатыты, какъто ся
выше рече, но е противно на *великыты начала на чюловьчес-*
тво-то и на правдинѣтъ, на които ся основава общественнѣтъ
чинъ. То е въ противность съ правилото, коего, повата образован-
ность проповѣда че *нема законно правителство освенъ оново*
коемо народити пріематъ, ако не съ признаменность, а то
поне съ търпеніе. .....

« Кolkото за слѣдствіята на Австрійскѣтъ политикѣ въ сред-
нѣтъ Италий, ограничающесе въ кругътъ когото, сѣ начертани на
дипломатіѣтъ трактатити и общото Европейско право, мы не щемъ
само да покажемъ беззаконныты Австрійскы дѣянія, но ще искамы да
ся зымѣтъ нуждан-те мѣрки за да сѣ възбранѣтъ и пре-
станѣтъ тыя беззаконствѣ, и да ся испѣлятъ лошевинныты
конто сѣ отъ тѣхъ произшли, Виенскѣтъ трактатъ (1815)-
е далъ на Австріѣ доволно распространіе. Като и даде почти
четыри пѣти помнога подданинцы отъ колкото, монархъ имаше
като приложн на Миланското и воеводство Валтеллиѣ, Папскыты
владѣнія отъ лѣво на рѣкѣтъ По, и сичкыти области на Венетій-
скѣтъ республикѣ, той развали равновѣсіето що съществуваше въ
„ослѣднѣ-тъ вѣкъ... Обаче, ако бѣ си стояла Австріѣ въ пре-
дѣлы-ты, кои-то ѣ показѣхъ трактати-ти остаи-ти Италийски стра-
ны быхъ могли да участвоватъ на услѣхы-ты, кои-то сѣ станѣли
въ Европѣ отъ какъ пристѣхѣха Наполеоновы-ты войны, и да съ-
ставятъ съ Сардиніѣ единъ могущественнѣ приградъ и забранъ про-
дѣлу чюжды-ты вліяніе върху Италий. Но Австріѣ јоше отъ на-

чало-то ся постара да добые съ всяко възможно средство пре-
всходно вліаніе върху сичкыя-ть Полуостровъ. Като ся пред-
стави защитница на сичкы-ты Италийскы Правительства, колко и да
сж были лошеви, като властие помежду съ непреодолимы войскы
колчемъ пѣкой народъ бы ся потрудилъ да получи улучшения и
поправки отъ свое-то си Правительство, тя е улучила да прос-
тре владѣніе-то си правственное много подалечъ отъ предѣлы-
ты си... Пармско-то, Моденско-то и Тосканско-то Воеводства сж
станжли истинны феодалны владѣнія на Австрійскъ-тъ Имперіѣ.
Австрійско-то владѣніе върху двѣ-ть първы-ты ся до-
казва съ соглашеніе-то отъ 24 Декемвріа 1847 (1). Това со-
глашеніе, като ѣ дава право да ги захванѣ съ войскы-ты си, не
само кога е то полезно на Пармѣ и Моденѣ, но іоше и колчемъ
то бы ползовало нейны-ты военны дѣйствія... Австрія ся има
толкова за господарѣ и пълновластѣ да прави какво ще въ Парм-
скы-ты области, що презыраючи трактаты-ты, кои-то не ѣ даватъ
другъ правдинѣ, оувѣнь да има стражъ въ Плезанскъ-тъ крѣпость,
направила е и вооружава днесъ крѣпости отдѣльны отъ градскы-
ты стѣны, съ намѣреніе да преобърне Плезанцѣ на едно обшир-
но съ крѣпости и заградено и окрѣпено полчище, гдѣ-то да бы
можила да прибѣгне една страшна войскѣ. Тоскана ако и да не
толкова явно, но не е по-малко вещественно и ягно привър-
зана на Австрійѣ. По между имъ трактатъ тайнѣ има ли немали, не ся
знае; но што е знайно е че отъ едиѣ странѣ Тосканско-то пра-
вительство знае какъ може да ся надѣе всякоги и въ всяко о-
бстоятелство че Австрія ще ѣ помогне военно да удържи наро-
ды-ты си и отъ другъ Австрія е увѣрена че може да захватѣ

---

[1] Бижъ Blue Book на 1848 зоради Италийскы-ты дѣла.

Тосканѣ ако бы ся случило да има за това нѣкоя стратегическа полезность. Колко-то за Римскы-ты области, ты си свършила тамъ во еросто работѣ-тъ: тѣхъ гы е тѣ захватила всякогы, колчемъ политически-ти смущенія и сѣ дали причинѣ да ги захвати. ... Така комъшеніе-то Австрійско въ тѣя мѣста има такъвзи знакъ постоянности, що може сѣкы да рече какъ тѣя области, като трѣба да принадлежать на едни независимѣ Державѣ, минѣли сѣ вѣщественно подъ Австрійско-то владѣніе. Едно толкова распространѣніе на Австрійскѣ-тъ силѣ въ Италиѣ безъ да ѣ ся дава такава правдинѣ отъ трактаты-ты, составлява едни голѣмѣ бѣдственностъ за Сардиніѣ, противу коѣ-то Правительство-то ѣ има право да протестува. Австрія, кога тѣй рѣшително владѣе отъ рѣкѣ-тъ По, и отъ Надовѣ до Адриатическо-то море, кога си прави на самы-ты ны предѣлы крѣпости първаго чина, кога е свободна за захвати колчемъ и ся прише горы-ты, кои-то требуваше да сѣ наши ограды, кога ны плаши и убожава отъ сѣкадѣ, понуждава ны да сми и нѣмъ всякога чрезвычайно вооружени, да правимъ така разности выше отъ приходы-ты си и да ся съсынвамы.

Знаѣтъ читатели-ти врѣхъ това колко ся трудихѣ първо Англія сама, а послѣ, Англія, Пруссія и Руссія, да примирятъ спорящы-ты страны, като развидятъ въ конгресѣ составенъ отъ пять Великы Силы распыры-ты и несогласіа-та имъ, и паредятъ що-то е добро и полезно; знаѣтъ и какъ сички-ти имъ тѣя старанія останѣхѣ празни, за несогласіе-то на спорящы-ты страны въ предварителны-ты условія за конгресѣ-тъ, и какъ Австрія, като проводи трѣднеченъ утѣматъ на Сардиніѣ проповѣдъ на срѣщѣ ѣ войнѣ, и елѣзе съ войскы-ты си въ земѣ-тъ ѣ, кое-то даде поводъ и на франціѣ да проповѣди войнѣ противу Австріѣ, и да си проводи и тѣя войскы-ты за помощь на Сардиніѣ. А за да познаѣтъ въ пълно кои сѣ обвиненія-та, кои-то тѣя правятъ една

на другѣ, и коя е цѣль-та на войнѣ-тѣ имѣ, мы ще приложимъ тукъ по слово военны-ты объявленія толкова на Австрійѣ, колко-то и на Франціѣ.

Военно-то объявленіе Австрійскаго Императора Франциска Иосифа е писано на 16/28 Априлія; ній го привождатъ и въве-тяваны тукъ какъ-то си е.

“ На мои-ти народы.

“ Дадохъ заповѣдь на мои-тѣ вѣрнѣ и храбрѣ войскѣ да пресѣче и прекъса веке за напредѣ оныя враждебности, кои-то отъ нѣколко години на самъ сопредѣла-та намъ Держава Сар-динія е струвала на срѣщѣ ны, и кои-то въ тия послѣдны-ты времена е прекалила съ намѣреніемъ да повреди неосторимы-ты правдини на коронѣ-тѣ ны и ненарушимо-то сохраненіе на Имперіѣ-тѣ, кои-то Богъ е предалъ на рѣшѣ-ты ми.

• Съ това рѣшеніе изпълнихъ едикъ тежкѣ, но неизбежнѣ цар-скѣ и господарскѣ длѣжности.

• Нема нищо да ми бие совѣсть-та за това, и спо-коенъ отъ неіа странѣ, мога свободно да въздигнѣ по-гледъ-тъ си къмъ Всемогущаго бога, и да се предамъ на него-вня-тъ съдъ; и пленъ съ довѣренность, повѣривахъ рѣшеніе-то си на беспристрастно-то съденіе отъ современны-ти и отъ бу-дущы-ти родови; колко-то за мои-ти вѣрни народи, немамъ никакъ во сумнѣніе че щатъ да го удобратъ.

• Кога-то преди више отъ десять години истыя-тъ непріятель, нирушая всяко общенародно право и воен-ныи обичаи, безъ да му ся даде за това никака при-чина, и не имѣя друго намѣреніе освенъ да преземе и усвои Ломбардо-Венетійско-то Кралство нападна на земіѣ-тѣ му съ вой-скѣ-тѣ си; кога-то, побѣжденъ бывъ два отъ храбрѣ-тѣ мои-войскѣ слѣдъ едикъ славенъ бытъ, намѣри се въ-такова бѣдно-состояніе, що побѣдитель-тъ му можаше да го прави какво ще тогава азъ си принесохъ къ нему съ голѣмо великодушіе, и му-

» дадохъ ржж за премиреніе.

» Не рачихъ да усвоѣмъ нито единъ прѣстъ огъ земѣж-тѣ му, и
» не щихъ да повредѣмъ никое право принадлежащее на Сар-
» динійскѣж-тѣ коронѣж въ сношенія-та на Европейскы-ты народы;
» не понскахъ никоя порука за да не ставать веке такыва рабо-
» ты, защо мисляхъ чо порука бѣше пѣста-та премирительна ржж,
» коѣж-то му дадохъ и коѣж-то пріе.

» Пожертвовахъ за миръ-тѣ кръвъ-тѣ що проле войска-та жи
» за честь-тѣ и правдинѣж-тѣ Австрійска.

» А той за едиж таквѣж-зи умѣренность, какѣ-то не ся е
» видѣла въ історіѣж-тѣ, какъ ни ся отговори? захванѣмъ пакъ той-
» часть свои-ты непріятелскы дѣяніе противу насъ, и едно возму-
» щеніе такова, що отъ годинѣж на годинѣж ся умножаваше и ся
» замогнуваше съ най-беззаконны-ты и неппростены-ты средства
» противъ миръ-тѣ и благоденствіе-то на Ломбардо-Венетійско-то
» ни кральство.

» Но, азъ понеже знаяхъ колко много чиняше многоцѣнныя-тѣ
» миръ за мои-ты народы и за цѣлѣж Европѣж, съ голѣмѣж терпѣ-
» ливость претърпѣхъ тѣмъ подновляемы враждебности.

» Не изгубихъ совоѣмъ търпѣніе-то си и кога-то, като грѣ-
» боваше да земѣж пространны мѣрки за да упазя спокойствіе-то
» на Італійскы-ты си Державы, като ся принудихъ на това отъ
» безмѣрны-ты бунтовны мятѣжи що отавахъ на предѣлы-ты и да-
» же ватрѣ въ земѣж-тѣ на тѣя Державы, непріятель-тѣ ся по-
» зова отъ това за да дѣйствува съ іоще по голѣмѣж враждебность,
» Почитаямъ доброжелателно-то посредствованіе на Великы пріятел-
» ны Силы за съхраненіе на миръ-тѣ, склонихъ ся да стане кон-
» гресъ отъ пять-тѣ Великы Силы.

» Четиры-ты точки, кои-то сѣ предложихъ отъ Англійско-
» то Правительство и ся проводихъ на мое-то като основанія за кон-

грескы-ты сговори, бяхъ пріати отъ мене съ условія кои-то самъ можихъ да улеснятъ заключеніе-то на единъ истиненъ, искрененъ и дълговремененъ миръ.

„ Увѣренъ въ совѣсть-тъ си, че Правительство-то мѣ не бѣ сторило нищо кое-то бы могло нѣкакъ-си да размѣти миръ-тъ, казахъ тога че желаніе-то му бѣше да ся започне работа-та отъ да ся накара да ся обезоръжи сила-та коѣ-то бѣше причина да станѣтъ тѣя приключенія и да имамы страхъ за войнѣ. Но защо-то мѣ налегнахъ сили пріятелскы, согласиѣхъ конечно на предложеніе-то за да стане общо обезоръжаваніе.

„ Това посредствованіе не улучи, защо-то не бяхъ за пріеманіе условія-та отъ кои-то Сардинія искаше да зависи нейното согласяваніе.

„ Не оставаше убо освенъ едно конечно средство за да ся съхрани миръ, и него употребихъ, сирѣчь пратихъ право на кралско-то Сардинійско Правительство одолжително извѣстіе да смали войскѣ-тъ си какъ-то и въ мирно время, и да отпусти и отпрати самоволны-ты войнства.

„ Сардинія не си склони на това прошеніе. Дойде убо времѣ да притечемъ по нуждѣ на оружно-то рѣшеніе, за да преодолѣе право-то.

„ Дадохъ на войскѣ-тъ си заповѣдь да влѣзе въ Сардиніѣ.

„ Азъ знаѣхъ колко е важна една такава постѣпна, и ако нѣкога властны-ты попеченія ми сѣ ся видѣли тежки, въ него часъ мѣ сѣ ся видѣли по-тежки. война-та е като единъ бичъ за челоувѣчество-то. Виждамъ съ сокрушено сѣрдце че тѣя плаши да удари хляды отъ вѣрны-ты ми подданицы въ жи-вотъ-тъ и въ имѣнія-та нѣѣ. Усѣщамъ твърдѣ добръ колко жестоко искушеніе тѣя готви той-зи часъ за Имперіѣ-тъ ми, която напредува въ пѣтъ-тъ на вътрешно-то си редовно развитіе, и което за това има потребѣ отъ да ся упазѣ миръ-тъ.

« Но сѣрдце-то царско трѣба да си мълчи, кога тѣй му за-
• повѣдуватъ честь-та и длѣжность-та.

« Непрїятель-тъ вооруженъ, и соединенъ съ партїи-тъ която
« иска да опровержи все, намѣрся днесь на предѣлы-ты ни съ
« исповѣдуемо нѣмѣреніе да превземе на силѣ Австрїйски-ти вла-
« дѣнія въ Італїи. За помощъ нему, Французскыя-тъ властелинѣ,
« кой-то съ празны причини ся намѣря въ сношенїя-та на Італїй-
« скыя-тъ полуостровъ, (кон-то сношенїя сѣ ся наредили спорядъ
« общенародно-то право,) полага въ движеніе войска, отъ кон-то
« пѣкон и други отдѣленїя сѣ уже мпѣшли Сардинїйскы-ты пре-
« дѣлы.

« Мълчни времена сѣ мпѣвали презъ коронѣ-тъ, кой-то съмъ
« прїялъ отъ прадѣды-ты си безъ порока. Славна-та історїя на о-
« течество-то ны доказва че, колчемъ сѣ ся явили облаци злоща-
« стїе предозначающїи, кап-то сѣ плашили да ся распространятъ
« по тѣ-зи свѣтовнѣ часть за поврежденїе на най-добры-ты бла-
« гости на челоувѣчество-то, Божїя-та Промысль е употребявала
« Австрїйскѣ-тъ сабѣ за да расирѣспува съ нейно-то блистанїе
« ты нагубозначны облаци.

« Мы и днесь сме дошли отнова близо до едно таково вре-
« мя, въ кое-то не токмо секты-ты, партїи-ты, но и сами-ти цар-
« ски престолы ся трудятъ за опроверженїе-то на все що сѣще-
« ствува.

« Ако принужденъ улавямъ на рѣцы сабѣ-тъ, това го прави
« само за да забранимъ честь-тъ и добръ-тъ правдицѣ Австрїйскѣ,
« правдицы-ты на спѣкы-ты народы и Державы, и най-священны-
« ты нѣмѣнія на челоувѣчество-то.

« Но на васъ, о народи мои, кон-то съ вѣрноса-тъ си кѣмъ
« наслѣдственно царствующїя-тъ домъ, станѣли сте примѣръ за си-
« чкы-ты народы, на васъ отправямъ слово-то си и вы выкамъ да

« са соедините вси съ мене въ тѣ-зи предпріятѣ борбѣ, и да по-
« кажете сичкѣ-тѣ си опытанѣ вѣрность, сичкѣ-тѣ си привержность,
« и сичко-то си усердіе за всяко жертвованіе. На сынове-ты вы,
« кон-то такожде призовавамъ въ войскѣ-тѣ си, Азъ, верховный
« тѣхенъ начальникъ, проваждамъ военно-то си поздравленіе. Вы
« можете съ гордость да вы погляднете, понеже въ тѣхны-ты рѣ-
« цѣ всегда почитаемы-тѣ Австрійскій орелъ ще разгнѣе крыла та
« си и ще фръкне на високо.

« Война-та е праведна, и ниѣ влязавъ въ неѣ съѣ дерзость
« и добръ надеждѣ.

« Нека сѣ надѣемъ че не ще останемъ сами въ тѣ-зи борбѣ.

« Земя-та гдѣ-то ще си биемъ, е такожде напоена съ крѣвь
« пролятѣ отъ наши-ты братіа Аллеманы когато завладяхъ едниѣ
« отъ крѣвности-ты ѣ, коѣ-то и до нынѣ сѣ съхранили. Лукави-
« ти Аллемански непріатели обичайно въ тѣя мѣста захващаха да
« плетѣтъ свои-ты копанцы, да вършатъ свои-ты злоумышленія,
« кога-то сѣ мѣчахъ да пребѣжѣтъ сичкѣ-тѣ на Аллеманы-ты вѣт-
« ре въ отечество-то нѣ.

« За такова бѣдствіе пматъ и днесъ юще въ страхъ Германі-
« ѣ, отъ колыбѣ-тѣ до престолѣ-тѣ, и отъ еднѣ предѣлѣ до дру-
« ги.

« Азъ говорѣя като князь на Германскыя-тѣ Сюзъ; призо-
« вавамъ народно сичкы-ты да си отварятъ очи-ты на това общо
« бѣдствіе, и нѣ наумѣвамъ славны-ты оныя дни, въ кон-то Ев-
« ропѣ сѣ освободи съѣ общо-то всѣхъ пламенно въсищеніе.

« Съ Бога за отечество-то. »

Като видѣхъмы тѣѣ що пише Австрійскія-тѣ царь въ свое-то
военно обіавленіе, нека положимъ тукъ военно-то обіавленіе на
Французскыя-тѣ *властелинѣ* Наполеонъ III, за да видимъ какъ и
що сѣ писалъ и той. Негово-то обіавленіе е писано на (21 Апр.)

3 Маѣа, сирѣчь пять дни слѣдъ Австрійско-то. Ето го:

« Французи!

« Австрія, като увожда войска-тъ си въ земѣ-тъ на Сардинійскыя-тъ Краля, нашъ союзникъ, проповѣдува и ерѣщо насъ войнѣ. Ты нарушава така трактаты-ты, правды-тъ, и плаши да настѣпи и наши-ты предѣлы. Сички-ты Великы силы протесто-важъ противъ това негово настѣпваніе.

« Като прѣ Сардинія условія-та съ кои-то щеше да ся драви миръ-тъ, хора-та са пытатъ кои може да е причина-та на едно такова напрасно нападеніе. Причина-та е твѣя, че Австрія е докарала работѣ-тъ до тамъ, що трѣба, или ты да владѣе до Альпы-ты, или Италия да ся освободи до Адриатика; Защо въ тѣхъ земѣхъ и най мѣнѣе-то мѣсто що бы о-стало независимо, е бѣдственио за Австрійскѣ-тъ власть.

« До нынѣ утѣренность-та е была правило-то на поведеніе-то ми; но отъ сега натагъкъ, дѣятельность-та става първа-та моя длѣжность.

« Нека ся вооружи Франція, и нека каже рѣшително на Европѣ: Азъ не щѣ завоеванія, но щѣ да увардѣмъ неослабѣжъ народѣ-тъ си политикѣ, коя-то си е была такава отъ начало; азъ пазѣмъ неповредимы трактаты-ты, съ условіе да ты не нарушава никой други прѣтивъ мене; азъ недокачамъ земѣ-тъ и права-та на неутралны-ты силы, но казвамъ явнѣ состраданіе-то си за единъ народъ, кому-то історія-та е разлѣчена съ нашѣ-тъ, и кой-то въздиша подъ чуждо-то притѣсненіе.

« Франція е показала че мрази безначалство-то; тѣя ми е да-ла власть доста силнѣ, като да можъ да обезсилѣмъ совершенно оныя кои-то правятъ безчинія, и неисправляемы-ты чловѣцы на ветхы-ты оныя партіи, кои-то всякогѣ виждамы да сѣ согласѣватъ съ наши-ты непріятели. Но за това тѣя не ся е оставляла

“ отъ образователно-то свое званіе; пейни-ти естествени союзни-
“ ци сж были всегда ошіе, кои-то искать улущеніе-то на чло--
“ вѣчество-то, и кога дрънне сабіж-тъ, не іж дърпа за да завла-
“ дѣва, но за да освобождава.

“ *Цль-та на тж-зи войнж е убо, да отдадемъ Италіж*
на истж-тж Италіж, а не да и промънимъ господарь-тъ, и мы ще
“ ишамъ на предѣлы-ты си народъ пріятель, кой-то ще ны е дѣ-
“ женъ за своїж-тъ независимость.

“ Мы не отходимъ на Италіж за да запалимъ огнь-тъ на
“ безчиніе-то, ни за да потърсимъ и подкопаемъ власть-тъ на
“ Святаго Отца (Папж-тъ), кого-то нѣн смы въздигнали отнова
“ на престо-лъ-тъ, но за да го отървемъ отъ онова чюждо притѣс-
“ неніе, кое-то тежи на сичкыя-тъ полуостровъ, и да спомогнемъ
“ за да ся основе и тамъ благочиніе-то върху правдозаконны-ты
“ удовлетворены полезности.

“ Мы отходимъ конечно на тайж классическж земж, коя-то ся
“ е прославила съ голкова побѣды, да намѣримъ оставены-ты тамъ
“ слѣды на нашы-ты отцы. Да даде Богъ да ся покажимъ достой-
“ ны за тѣхъ!

“ Слѣлъ малко азъ щж стаиъ самъ предводителъ на войскж-
“ тж. На Франціжк оставямъ царицж-тъ и сина си. Помагаема отъ
“ опыт-тъ и отъ знанія-та на послѣднія-тъ братъ Императора
“ (Наполеона 1-го), тѣа ще може да изпълни какъ-то трѣба свое-
“ то званіе.

“ Повѣрявамъ и препоручavamъ гы на храбрость-тъ на войскж-
“ тж, коя-то остава въ Франціжъ да пази предѣлы-ты ны, и да за-
“ щищава домашно-то ны огнище; повѣрявамъ гы на отечестволю-
“ бие-то на народнж-тъ стражж; повѣрявамъ гы най-послѣ на сич-
“ кыя-тъ народъ, кой-то ще гы загради съ онжж любовъ и съ онжж
“ преданность, за кои-то ми дава на всякъ день толкова доказательства.

« Дерзайте убо, и бждѣте соединени. Земята вы ще да покаже пакъ на свѣтъ-тъ че не е испърчала. Божія-та Промисль ще
« благослови ваши-ты старанія, защо е свято предъ очи-ты божій
« дѣло-то, кое-то ся основава на правдѣ-тѣ, на челоувѣчество-то,
« и на независимость-тѣ. »

Отъ оныя часовы, що сѣ станѣли тѣя воины обіавленія, вой-
на-та ся е веке безъ повращаніе рѣшила и подигнала, и като за
да бжде по-сила и по-дѣятелна, владѣтели-ти и на двѣ-ты главны
воюющы Силы Австріѣ и Франціѣ, трѣгнали слѣдъ малко и отиш-
ли въ Италиѣ; Францискъ-Іосифъ трѣгналъ отъ Вієннѣ на 4/16
Маѣа, оставивъ за свой намѣстникъ Архидука Рейниера, а Наполе-
онъ трѣгналъ отъ Парисъ на 28 Април.) 10 Маѣа, и стигналъ слѣдъ
два дни на Генувѣ, гдѣ-то го пріяли съ восторгъ и восхищеніе.

Тукъ може да ся попыта пакъ нѣкой, коя отъ двѣ-ты тѣя Силы
е станѣла истинно причина да ся проповѣда тая война, на кой-то ко-
нецъ-тъ ся отъ сега не види, понеже въ обіавленія-та си всяка една вър-
ѣя кривдинѣ-тѣ връхъ другѣ-тѣ? Ако и да ся довольно разумева отъ
политическы-ты изложенія въ послѣднѣ-тѣ Книжицѣ, обаче мы ще
приложимъ тукъ извлеченіе отъ едно слово на Англійскы-тъ По-
печитель Финанскый Д'Израели кое-то е казалъ предъ свои-ты Бук-
кингамскы избиратели, и въ кое-то ясно казва че крива была сама
Италія. Ето го:

« Истинна-та е че, за да ся согласи за отвараието на конгре-
« сътъ, Австрія положи условіе да ся обезоружать предварително
« Силыты. Франція, която по напредъ ся противяше на това условіе,
« пріе го насегнь искренно. А и Сардинія, която такожде по напредъ
« никакъ не щѣла да го пріемне, послѣ спроти вліяніето на франціѣ
« склонися и го пріе безусловно. И точно когато сичкыты страны,
« согласившесе за конгресътъ, преди да ся разговорять за Италій-
« ското положеніе, упражнявахъся най напредъ да наредятъ усло-

« вѣята за общото обезоруженіе, и да опредѣлятъ комиссарыты чрезъ
« конто то требаше да стане, *Австрія стори оноа що мысль да*
« *е злощастнѣ погрѣшкѣ, да проводи на Сардиніѣ ултиматъ,*
« *който отъ талиъ насетип возбуди войнѣтѣ.* »

Това истого казалъ и лордъ Палмерстонъ въ словото си такожде
предъ своиты избиратели Тивиртонскы на 17/29 Априліа, говорящи:
« Австрія събрка самичка. *Като напада на Сардиніѣ тѣ сѣдира*
« *трактатыты, на които ся основава за охраненіето на областите си.*
« Тѣ става самичка крива като прави това войнско движеніе, което,
« само по себе несправедно, не бы могло да има постоянно слѣдствіе »
послѣ Лордъ Палмерстонъ показва вѣроятныты слѣдствія на тѣзи вой-
нѣ, прилагая:

« Тѣ (Австрія) може да улучи отъ най-напредъ, но слѣдъ -
« първытъ и успѣхъ иде и дойдѣтъ непосредственно и развалы; поше,
« конто, като мене, почитатъ полезно за Европѣ да има въ Германіѣ
« еднѣ силнѣ Державѣ каквото Австріѣ, която да бѣде като запоръ
« и преграда между Истокъ и западъ за да пазн Европейскыты сво-
« боды и независимость, трѣба да сожалѣватъ за той зи нейнѣ постѣ-
« пкѣ, който, страхъ мя е, може да докара послѣдствія такыва, като
« да измѣнятъ вещественно будущее положеніе и состояніе Авс-
« трійско. Ако бы да ся ограничила войната въ Италиѣ, ако бы отъ
« Австрійското нападеніе да произлѣзжѣ слѣдствія такыва що да бы ся
« принудила да ся дръпне на сѣверъ съ Алы-ты, и да сѣстепи І-
« талиѣ свободнѣ на Италиѣныты, колко и да ны бѣде жално за ра-
« зорителныты злополучія чрезъ конто ще ся получи това произвѣденіе,
« обаче великодушныты духове ще разбиржѣ че на времени до б р о
« то може да произлѣзе отъ злото, и колко да ны с жално
« за предшествовшыты злополучія, мы ще ся зарадвамы за това
« произвѣденіе. »

За да свършимъ, нека пребързамы да кажемъ че колко и да ся

е потрудила и проповѣдала Австрія че намѣреніето на царь Наполеонъ III е да върви въ стѣпкыты Наполеона I-го, и да стори восванія и завладѣнія по сичкъ Европѣ, и че трѣба сичкыты Европейскы Силы, и особито Германія да ся соединять съ нѣкъ отъ сега противъ него, обаче основающесе на словото Наполеоново че цѣль та му не е никакъ да искара войнѣтъ въ нѣтъ отъ Италиѣ, сичкыты Великы силы, и сама Германія, сжрѣшены да стоятъ на странѣ, безъ да ся мѣсятъ въ тѣзи войнѣ, догдѣ тѣ ся прави само въ Италиѣ; толкова само че, за сѣкы противенъ случай, искатъ и военныты си силы да иматъ приготвени за бой.

Между това, австрійскыятъ Попечитель иностранныхъ дѣлъ, комитъ Буоль, си далъ оставкѣтъ, и на негово мѣсто былъ названъ Г-нъ Рехбиръ, бывшій до сега предсѣдатель на Германскѣтъ діетѣ.

КНИЖЕВНЫЙ ВѢСТНИКЪ.

Въ послѣднѣтъ 8-ѣ Книжницѣ мы, като Сочинитель на *Българскы-ты Книжници*, кои-то сж были отъ край названи *особенъ органъ на народно-то наше душевно и тѣлесно просвѣщеніе* видѣхмы за добро да пишемъ нѣколко рѣчи касателно до особны статіи на вѣстникъ-тъ *Българь*, кои-то ся видѣхъ, и на насъ и на почтеннѣйши наши соотечественницы, да показватъ пристрастіе и гоненіе къмъ единъ сосѣденъ намъ народъ и языкъ, и соблазнъ вредителиж за просты-ты наши соотечественницы Българи. Мы сторихмы това съ сичкъ-тъ братскѣ искренности и неупристрастность, и ся надѣяхмы че почтенныя-тъ й *уредникъ*, далечъ отъ да ны ся сърди за това, ще да ны и благодари, оцѣняя праведно духъ-тъ на това наше братско къмъ него поведеніе; и че ако бы да ся отговорище ся ограничи и негова милость, какъ-то е праведно и прилично, въ вещество-то, и въ предметъ-тъ на сло-

во-то, толко паче, колко-то и въ истж-тѣ послѣднѣ 8-ѣ Кни-
жицѣ (стр. 227 примѣч.), и въ предиущѣ-тѣ 7-ѣ [стр. 228
примѣч.) бѣ видѣль какъ казвахмы вообще на учены-ты кои-то
критиковать или правятъ отговоръ на критикъ, че “ трѣба да ся
« ограничаватъ въ разсѣжденіе-то на сѣщественыя-тѣ на крити-
“ къ-тѣ предметъ, бсзъ да докачватъ лице-то на честь-тѣ на съ-
“ чинитель-тѣ, защо тогава то не ся чете веке *критикъ за об-*
“ *щѣ народнѣ ползѣ*, но иѣкакво *лично пристрастіе или от-*
“ *лищеніе.* ”

Но были смы изѣгнани въ тѣхъ нашѣ надеждѣ, понеже въ
непосредственно послѣ издаденыя-тѣ листъ (бр. 7) вѣстника *Бол-*
гаріѣ, почтенныя-тѣ ѣ уредникъ, не видѣвъ за добро да послѣдова
речено-то за критикъ-тѣ правило, оставилъ на задъ сѣществен-
ныя-тѣ предметъ, и ся заловилъ най-напредъ и най-много да гово-
ри за наше-то лице, за наше-то воспытаніе, за нашѣ-тѣ службѣ,
за наше-те зване, за нашѣя-тѣ *Славено-Московскы (!?)* языкъ,
даже за нашѣ-тѣ *жени*! и като обрыща по своя-тѣ вкусъ все
това на присмѣхъ, казва си че намѣреніе-то му было „ да упо-
требѣ къмъ насъ едно *праведно възмездіе*, кое-то съ другѣ рѣчь
ще кажѣ *неправедно отъ мѣщеніе.*

Като ся е тѣй напристойно повелъ съ насъ, ниѣ какво трѣба
да правимъ? Трѣба ли да послѣдовамы примеръ-тѣ му? Не бы бы-
ло мѣчно, но така быхмы сторили дѣло противно на наши-ты на-
чала, на наше-то възпытаніе, и на самѣ-тѣ евангелскѣ истинѣ,
кои-то ны учи да любимъ и самы-ты си неприѣтели: любите ваша
благословите клеветцыа вы, и проч. (1). За това предпочитама да
го простимъ паче, нежели да го злословимъ.

А за онова що ся оплаква отъ насъ че ужъ не смы му от-

---

(1) Еванг. Мат. Гл. V, ст. 44.

дали приличнѣ-тъ честь, защо сме го помянали съ рѣчь-тъ *Гос-
подство му*, защо сме го нарекли *братенице*, и защо сме му
говорили *въ единствено число* (2), и че съ нѣкон-си наши ду-
мы нѣн сме щели ужъ да покажемъ какъ сме имали въ сърце-то си
и какъ сме желали да туримъ въ сърца-та на други-ты заради не-
го не знамъ какъвъ *огнь*, трѣба да му ся отговоримъ че все това
е едно суетно мечтаніе, кое-то го нема никакъ ни въ наши-ты ду-
мы ни въ наши-тъ мысль, а ся е родило и поникнало отъ неговѣ-
я-тъ безмѣстно разгнѣванный духъ, кой-то го е, видна, смутна
до толкосъ що, со всѣмъ що е ималъ *много время* да ни чете и
да ны разбере, разбралъ ны е криво.

Колко-то за свѣщенны-тъ предмѣтъ, радвамы ся като ви-
дѣхмы да пише, за священны-тъ огнь че *нема нищо за тая
точка да доказва* и че *отъ сега на татѣкъ не ще ся веке
грица вриѣтъ* неѣа за Греческы-тъ языкъ, че и самъ былъ согла-
сенъ съ насъ какъ *трѣба да го учатъ и него Българе-тъ, ка-
кво-то го учатъ Руси, Нѣмци, Французи, и Англичане*. То-

(2) Това е истина-та, а не какъ-то говори че сме му рекли ты,
ты, ты, ты,; и добро е да забѣлежимъ тукъ за утѣшеніе
на славянкѣ-тъ, че колко-то мы знаемъ, Българе-ти, кога гово-
рятъ съ нѣкого по-свое-то на языкъ-тъ си, говорятъ му сякога
въ единствено число, а за себе си само употреблявать по-
вече-то множественно число. Колко-тоза Парсианѣ-ты, Бѣл-
гарія требаше да знае че, кога говорятъ съ роднинѣ съ брата
и съ пріятеля, никогда не е простено да употребятъ за тѣхъ мно-
жественно число. А намъ, като имѣхмы и наричахмы Г-нъ Цан-
кова за братъ и пріятель, требваше ли, или по Българскы, или
по Парисскы, да му говоримъ инакъ, освенъ въ единствено
число?

ва благоволио исповѣданіе намъ стига, и не ще ся запремъ да му доказваме че то не было всякога негово-то мнѣніе, на примѣръ кога-то е писалъ » че *не трѣба да имамъ веке сходство съ Грыцы-ты* а на противъ трѣба да ся *отдалечаваме* отъ тѣхъ...; че » желае да прикани Българи-ты да *развалятъ* съкой *искрененъ союзъ съъ Грыцы-ты, и да престанятъ* съкое тѣсно сношеніе съ *тѣхъ* (1); че кой-то изыскува ввежданіе-то на Грыцкія-тъ » языкъ въ Българскы-ты училища, той трѣбва да не оцѣнява до- » бръ интереси-ты на родъ-тъ...; че Грыцкія-тъ языкъ не ны е пре- » несъ никаква помощь, никакъвъ плодъ (2); че былъ лишенъ отъ » доказательства оный, кой-му писалъ какъ изученіе-то на Грыцкія- » тъ языкъ отъ Българи-ты е *потребно* за развитіе-то на умствен- » ны-ты нѣ силы, а на противъ той (уредникъ-тъ на *Българіѣ*) » бытъ доказалъ нѣ въ *Българіѣ* и въ *Книжници-ты* (брой 21 стр » 237) противно-то (3); че *Грыцкія-тъ языкъ* *треба да исчезни* » *изъ Българіѣ*...и това онъ като е *добръ* доказалъ, не остава » друго освенъ да поканѣмъ родолюбивы-ты Българи на *надѣрно-* » *то слово* кое-то, въ имя-то насичкѣ Българіѣ, *треба да ся из-* » *рече* *врахъ* *носило-то на Грыцкый языкъ*, *треба дагы свыка* » *дасъбержатъ* *слытны-ты остатки на тоя языкъ, и да ны на* » *врахъ* *старѣ планиѣ изгорятъ* (4); че *старо-Греческыя-тъ* » *языкъ* ималъ списанія *мзрьдѣ малко* (?) и пълны съ описанія на » *мерзостни боюви* (само това ли?) и поучающы *правы соверше-* » *на развратны*(?) кавко-то и Соломъ (?) и самъ платонъ (??) съ

(1) Бълг. Бр. 2 стр. 5.

(2) Бълг. Бр. 3 стр. 1.

(3) Бълг. Бр. 3 стр. 11-12.

(4) Българ. Книж. натѣкъ. Год. 1. Брой 21 стр 237, 241. тая статія въ Книжници ты носи наистинѣ други подписъ, но въ речены-я-тъ си 3-тый Брой види ся какъ уредникъ-тъ на Българія си ѣ усвоява.

» были *развратни чловѣцы*, а слѣдъ това какво имамы да трѣ-
 « сямъ въ Еллинскія-тъ языкѣ? » (5) Най сетѣ катю заключеніе
 « онъ казва така: » Отъ сичко що-то изложихме *до сега*, читатели-
 « ти *видятъ* кого (языка) избѣраме съсъ тѣхъ наечно казахме за
 « сички-ти какво-то знавахме *отъ опытъ, онъ заниманіе*. Ако из-
 « *хвърляме онъ помежду Бѣлари-ты Гръцкія-тъ языкъ*, по-
 « знаваме защо: Сѣков дръво кое-то не носи плодъ, *треба да ся*
 « *отсѣче и хвърли въ огнь-тъ*. » (1)

Слѣдъ това нужда ли е да кажемъ че смы *дибъ* добръ имали
 время да четемъ и смы чели вѣстникъ-тъ му, гдѣ-то ако е и нѣщо
 пореклъ согласно съ нашъ-тъ мысль и неговъ-тъ си сега, отъ
 другъ странъ обаче все що е писалъ показва че *духъ-тъ му* и
 намѣреніе-то му е было да прогони съвѣсъ Греческо-то ученіе^о
 отъ наше-то отечество? Това мы видѣвши за противно на здравья-
 ть Българскы интересъ, кой-то ище да търсимъ и да прѣсмамы до-
 бро-то отъ въ-редъ гдѣто го има, писахмы що-то писахмы. Радвамся
 сега че намѣрамы веке съгласенъ съ насъ достопочтенныя-тъ уредникъ на
 Вѣстникъ-тъ Българскъ, и жѣлаемъ да намѣримъ случай да му пока-
 жемъ че, не само не щемъ и не смы щели никакъ никога да го
 повредимъ, но, ако ны иди отъ рѣкы, готови смы и нѣщо да му
 спомогнемъ .

Въ Цариградъ 15 Маіа 1859.

Сочинитель-тъ

Г. Кръстьовичъ.

(5) Бѣлг. Бр. 4 стр. 13-14 Мы ся усмѣляваме да попытамы
 тука уредникъ-тъ на Българскъ, да ли е прочелъ сички-ты Греческы
 списанія, и особливо Платоновы-ты, за да ся увѣри че е истин^а
 все що говори за тѣхъ? и за що ли не е исключилъ попе Хрістіанскы-
 ты Греческы списанія св. Василія, Хруссостома, Грегорія, Аѣанасія
 и пр. и пр., или и тѣхъ сж вредни.

(.) Бѣлг. бр. 6. стр. стр. 22.